

สภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

**ร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศ**

พ.ศ.

อ.พ. ๒๓/๒๕๓๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

**ร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณา
คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
พ.ศ.**

**(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
(นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)**

การประชุมสมัยสามัญครั้งที่ ๑ บรรจู่ระเบียบวาระ ครั้งที่ ๑๕

**ร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศ**

พ.ศ.

อ.พ. ๒๓/๒๕๓๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

ฝ่ายบริการศันศรัว หอสมุดรัฐสภา สำนักงานเลขธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. 244-1318-21 โทรสาร 244-1322

สารบัญ

	หน้า
1. สาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติ จัคตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1
2. ข้อมูลประกอบร่างพระราชบัญญัติจัคตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.	2
3. คำนิยาม	5
4. ร่างพระราชบัญญัติจัคตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ กับคณะเป็นผู้เสนอ)	10/1
5. ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ	11
6. ความจำเป็นและความพร้อมในการจัคตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ	16
7. ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและการค้าสินค้าปลอมแปลง (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights Including Trade in Counterfeit Goods)	42

สมชาติ ธรรมศิริ

นิติกร 5

ชุมชน์ เฉลิมช่วง

วิทยากร 4

ผู้รับผิดชอบ

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และให้มีวิธีพิจารณาคดี
ทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ

เหตุผล

โดยที่คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษ
แตกต่างจากคดีอาญาและคดีแพ่งทั่วไป ซึ่งหากได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาซึ่งมีความรู้และ
ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยมีบุคคลภายนอก
ซึ่งมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเข้ามาร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีด้วย จะทำให้
การพิจารณาคดีเป็นไปโดยรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงสมควรจัดตั้งศาลทรัพย์สิน
ทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศขึ้นเพื่อพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง
ประเทศโดยเฉพาะ โดยมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วเที่ยงธรรม
ยิ่งขึ้น

ข้อมูลประกอบ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี
พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. มีหลักการให้จัดตั้งศาล
ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศขึ้นในลักษณะศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ สังกัดอยู่ในกระทรวง
ยุติธรรม โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมีอำนาจพิจารณาคดี

- คดีแพ่งและคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า กฎหมายว่าด้วย
ลิขสิทธิ์ กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร

- คดีอาญาหรือคดีแพ่งอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา 271 ถึงมาตรา 275

- คดีแพ่งเกี่ยวกับสัญญาถ่ายถอดเทคโนโลยี

- คดีพิพาททางแพ่งเกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าตราสารการเงิน

และคดีพิพาทเกี่ยวกับการให้บริการระหว่างประเทศ การให้สินเชื่อและบริการของธนาคาร
พาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับสัญญาการค้าระหว่างประเทศ การเปิดตลาดเสรีออฟ
เครดิต การส่งเงินเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรทรัพย์สิน การให้
ประกันเกี่ยวกับกิจการดังกล่าว การบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเกี่ยวกับคดีพิพาทเรื่อง
การค้าระหว่างประเทศ กฎหมายว่าด้วยการกักเรือ การทุบตลาด การอุดหนุนการส่งออกสินค้า
หรือบริการ และเขตการค้าเสรี

- คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลนี้

- คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่อยู่ในอำนาจของศาลนี้

2. ให้มีศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจังหวัด แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในศาลจังหวัด โดยขณะที่ยังไม่เปิดทำการ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจังหวัด แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในศาลจังหวัด ก็ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีอำนาจพิจารณาคดีที่พระราชอำนาจทำได้ โดยยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัดที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลจังหวัดที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาล ศาลแห่งท้องที่ที่ความผิดเกิด อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิด หรือจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับ หรือเจ้าพนักงานทำการสอบสวนจำเลย ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางจะออกไปนั่งพิจารณาที่ศาลดังกล่าว หรือกำหนดให้นั่งพิจารณาที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางก็ได้ หรือให้ศาลนั้นดำเนินการสอบสวนพิจารณาที่มีใช้เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีก็ได้ และในการขอยกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยให้อยู่ในอำนาจของศาลนั้น ๆ

3. ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี

4. ให้มีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบประจำศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศชั้นต้น โดยผู้พิพากษาจะแต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการที่มีความรู้ในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศ ส่วนผู้พิพากษาสมทบจะแต่งตั้งจากบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิทางทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศโดยองค์คณะพิจารณาคดีประกอบด้วยผู้พิพากษา 2 คน และผู้พิพากษาสมทบ 1 คน การทำคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งบังคับโดยเสียงข้างมาก

5. วิธีพิจารณา ให้มีวิธีพิจารณาเป็นพิเศษ เช่น

- ในคดีที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศรับอุทธรณ์ส่งมาให้ศาลฎีกานั้น หากศาลฎีกาพิจารณาเห็นว่าอุทธรณ์ดังกล่าวต้องห้ามตามกฎหมายให้พิพากษายก

อุทธรณ์ และหากศาลฎีกาพิจารณาเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จำเป็นต้องแก้ไขข้อผิดพลาด จะรับพิจารณาพิพากษาคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ดังกล่าวนี้ก็ได้

- เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิทางทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมาให้ความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาคดีได้ด้วย

- ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง โดยอนุมัติประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการ และรับฟังพยานหลักฐาน อันจะทำให้การพิจารณาคดีมีความสะดวกรวดเร็วเหมาะสม เนื่องจากสามารถนำมาปรับใช้ได้กับวิวัฒนาการต่าง ๆ ในทุกกรณีได้

- สามารถสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนมีการฟ้องร้องคดีได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้พยานหลักฐานถูกทำลายหรือสูญหาย หรือถูกยักย้ายถ่ายเทในภายหลังก่อนการนำคดีมาสู่ศาล ในกรณีดังกล่าวยังสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อเป็นการสกัดกั้นมิให้พยานหลักฐานสูญหาย หรือถูกทำลาย หรือนำออกไปนอกประเทศได้

- ให้อุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลฎีกาได้เลย ทำให้คดีเสร็จไปจากศาลเร็วขึ้น ทำให้ปัญหาการพิจารณาคดีล่าช้าที่ทำให้คดีค้างพิจารณาหมดไป

- ในคดีแพ่งให้คู่ความสามารถแต่งตั้งบุคคลอื่นไปรับค่าคู่ความเป็นเอกสารแทนตนได้

- ให้ศาลมีอำนาจยื่นเงินหรือขยายระยะเวลาได้

คํานิยาม

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ" หมายความว่า ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค หรือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจังหวัด และให้หมายความรวมถึงแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในศาลจังหวัดด้วย

"คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ" หมายความว่าคดีแพ่งและคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

"ทรัพย์สินทางปัญญา" หมายความว่า สิทธิที่เกี่ยวกับผลงานสร้างสรรค์อันเกิดจากความคิดของมนุษย์ซึ่งรวมถึงการประดิษฐ์การออกแบบผลิตภัณฑ์การออกแบบวงจรรวม การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายร่วม เครื่องหมายรับรอง ชื่อทางการค้า ชื่อทางภูมิศาสตร์ที่แสดงถึงแหล่งกำเนิดของสินค้า ความลับทางการค้า งานด้านวรรณกรรมและศิลปกรรม และสิทธิของนักแสดง สิทธิของผู้บันทึกเสียง และสิทธิของผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ

"การค้าระหว่างประเทศ" หมายความว่า การพาณิชย์ที่เกี่ยวกับกฎหมายพาณิชย์ระหว่างประเทศในเรื่องการซื้อขาย แลกเปลี่ยน สินค้าหรือบริการ การขนส่งระหว่างประเทศ และธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับกฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยการควบคุมการค้าและการบริการระหว่างประเทศ

เขตอำนาจ

มาตรา 5 ให้จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางขึ้นในกรุงเทพมหานคร และจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีเขตอำนาจตลอด

กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และ
จังหวัดปทุมธานี แต่บรรดาคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
ระหว่างประเทศกลางจะยื่นฟ้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางก็ได้
ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางที่จะยอมรับหรือ
ไม่ยอมรับพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งที่ยื่นฟ้อง เช่นนั้นได้

อำนาจพิจารณา

มาตรา 9 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมีอำนาจพิจารณา

พิพากษาคดีอาญาและคดีแพ่งในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และ
คดีดังต่อไปนี้

- (1) คดีอาญาเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า กฎหมาย
ว่าด้วยลิขสิทธิ์ และกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร
- (2) คดีอาญาเกี่ยวกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 271 ถึงมาตรา 275
- (3) คดีพิพาททางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์
กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร และคดีพิพาทตามสัญญาถ่ายถอดเทคโนโลยี
- (4) คดีพิพาททางแพ่งอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา 271 ถึงมาตรา 275
- (5) คดีพิพาททางแพ่งเกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าหรือตราสารการเงิน
และคดีพิพาทเกี่ยวกับการให้บริการระหว่างประเทศ
- (6) คดีพิพาททางแพ่งเกี่ยวกับการให้สินเชื่อและบริการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบัน
การเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับสัญญาการค้าระหว่างประเทศ การเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต การ
ส่งเงินเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรทรัพย์สิน
รวมทั้งการให้ประกัน
เกี่ยวกับกิจการดังกล่าว
- (7) คดีพิพาททางแพ่งเกี่ยวกับการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเกี่ยวกับคดี
พิพาทตาม (3) (4) (5) และ (6)

(8) คดีพิพาททางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยการกักเรือ

(9) คดีพิพาททางแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับการทุบตลาด การอุดหนุน การส่งออกสินค้าหรือบริการ และเขตการค้าเสรี

(10) คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวไม่อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

ชั้นศาล

มาตรา 13 ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเป็นศาลชั้นต้น ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม และให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาใช้บังคับแก่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศโดยอนุโลม

ผู้พิพากษาและองค์คณะ

มาตรา 14 ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศทุกศาล ให้มีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา 16 ผู้พิพากษาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา 17 ผู้พิพากษาสมทบจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิทางทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศซึ่งคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีส่วนจะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทย

- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์
 - (3) ได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและหน้าที่ตุลาการมาแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
 - (4) มีความรู้ความชำนาญทางทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศ
 - (5) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
 - (6) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
 - (7) ไม่เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 - (8) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือจิตสิ้นเพื่อน ไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษาสมทบหรือเป็นโรคที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง
 - (9) ไม่เป็นข้าราชการการเมือง กรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง สมาชิกรัฐสภาหรือสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมาจากการเลือกตั้ง หรือทนายความ
- ผู้พิพากษาสมทบให้ดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี แต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งให้ดำรงตำแหน่งต่อไปอีกก็ได้
- ก่อนเข้ารับตำแหน่ง ผู้พิพากษาสมทบต้องปฎิญาณตนต่อหน้าอธิบดี ผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งตนจะเข้าสังกัด แล้วแต่กรณีว่าจะปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรมและรักษาความลับในราชการ
- มาตรา 21 ภายใต้บังคับมาตรา 22 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคนและผู้พิพากษาสมทบอีกหนึ่งคนจึงจะเป็นองค์คณะพิพากษาพิพากษาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น จะต้องบังคับตามเสียงฝ่ายข้างมาก

พยานผู้เชี่ยวชาญ

มาตรา 31 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศหรือศาลฎีกาอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ต้องให้คู่ความทุกฝ่ายทราบ และไม่ตัดสิทธิคู่ความในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

การส่งคำคู่ความ

มาตรา 33 ในคดีแพ่ง คู่ความจะแต่งตั้งบุคคลใดซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตอำนาจศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเพื่อรับคำคู่ความหรือเอกสารแทนตนก็ได้ โดยให้ยื่นคำขอต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เมื่อศาลอนุญาตแล้วจะส่งคำคู่ความหรือเอกสารแก่บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งนั้นก็ได้

ถ้าคู่ความไม่มีภูมิลำเนาหรือสำนักทำ工作在ในเขตอำนาจศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่พิจารณาคดี ศาลนั้นจะสั่งให้คู่ความแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตอำนาจศาลนั้นซึ่งจะเป็นการสะดวกในการส่งคำคู่ความหรือเอกสารภายในเวลาที่ศาลกำหนดเพื่อรับคำคู่ความหรือเอกสารแทนก็ได้

ถ้าคู่ความไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลตามวรรคสอง การส่งคำคู่ความหรือเอกสารจะกระทำโดยวิธีปิดประกาศไว้ ณ ศาลที่พิจารณาคดี แจ้งให้คู่ความมารับคำคู่ความหรือเอกสารนั้นแทนการส่งโดยวิธีอื่นก็ได้ การส่งคำคู่ความหรือเอกสาร โดยวิธีเช่นนี้ให้มีผลใช้ได้เมื่อพ้นเจ็ดวันนับแต่วันปิดประกาศ

การส่งคำคู่ความหรือ เอกสารแก่บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้ง ให้กระทำได้ เช่นเดียวกับการส่งคำคู่ความหรือ เอกสารแก่คู่ความหรือการส่งโดยวิธีอื่นแทนคั้งที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การส่งคำคู่ความหรือเอกสารแก่บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามความในวรรคนี้ให้มีผลใช้ได้เมื่อพ้นเจ็ดวันนับแต่วันส่งหรือลิบห่า วันนับแต่วันที่ได้มีการส่งโดยวิธีอื่นแทน

อุทธรณ์

มาตรา 38 ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

มาตรา 39 ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่ศาลรอกการกำหนดโทษไว้
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินห้าพันบาท

มาตรา 40 ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 39 ถ้าผู้พิพากษาคนใด ซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งรับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้หรือฮัยการสูงสุดหรือพนักงานฮัยการซึ่งฮัยการสูงสุดมอบหมายรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป

มาตรา 41 ในคดีแห่งที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์ไม่เกินสองแสนบาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้ผู้พิพากษาคำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาซึ่งนั่งพิจารณาคดีนั้นได้ทำความเห็นแย้งไว้ หรือได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือถ้าไม่มีความเห็นแย้งหรือคำรับรองเช่นว่านี้ ต้องได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคผู้พิพากษาหัวหน้าศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศผู้มีอำนาจแล้วแต่กรณี

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดี
ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
(นายจรินทร์ สักกะเดวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และให้มีวิธีพิจารณาคดี
ทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ

เหตุผล

โดยที่คดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษ
แตกต่างจากคดีอาญาและคดีแพ่งโดยทั่วไป ซึ่งหากได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้
ความเข้าใจในปัญหาทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ก็จะเหมาะสม
และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงสมควรจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ
เพื่อพิจารณาคดีโดยเฉพาะ โดยมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ ยกเว้นขั้นตอนและวิธีการบางอย่างที่
บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
เพื่อให้เกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

เปรียบเทียบ

<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>
<p><u>มาตรา 3</u> "ทรัพย์สินทางปัญญา" หมายความว่า สิทธิ ที่เกี่ยวข้องผลงานสร้างสรรค์อันเกิดจากความคิด ของมนุษย์ซึ่งรวมถึงการประดิษฐ์ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ การออกแบบวงจรรวม การค้นพบทาง วิทยาศาสตร์ เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย บริการ เครื่องหมายร่วม เครื่องหมายรับรอง ชื่อทางการค้า <u>ชื่อทางภูมิศาสตร์ที่แสดงถึงแหล่ง กำเนิดของสินค้า</u> ความลับทางการค้า งานด้าน วรรณกรรมและศิลปกรรม และสิทธิของนักแสดง สิทธิของผู้บันทึกเสียง และสิทธิของผู้แพร่เสียง แพร่ภาพ</p>	<p><u>มาตรา 3</u> "ทรัพย์สินทางปัญญา" หมายความว่า ผลงานสร้างสรรค์อันเกิดจากความคิดของ มนุษย์ ซึ่งรวมถึง การประดิษฐ์ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ การออกแบบวงจรรวม <u>แบบผลิตภัณฑ์ อรรถประโยชน์</u> การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายร่วม เครื่องหมายรับรอง ชื่อ ทางการค้า <u>ชื่อทางภูมิศาสตร์</u> ความลับทาง การค้า งานด้านวรรณกรรมและศิลปกรรม และสิทธิของนักแสดง <u>ผู้บันทึกเสียงและผู้แพร่ เสียงแพร่ภาพ</u></p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>
<p><u>มาตรา 5</u> ให้จัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางขึ้นใน กรุงเทพมหานคร และจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศกลางมีเขตอำนาจตลอด กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ <u>จังหวัด สมุทรสาคร</u> <u>จังหวัดนครปฐม</u> จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี แต่บรรดาคดีที่เกิดขึ้นนอก เขตอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศกลางจะยื่นฟ้องต่อศาลทรัพย์สิน ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางก็ได้ ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลางที่จะยอมรับ หรือไม่ยอมรับพิจารณาพิพากษาในคดีหนึ่งที่ยื่นฟ้อง เช่นนั้นได้</p>	<p><u>มาตรา 5</u> ให้จัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางขึ้นใน กรุงเทพมหานคร และจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศกลางมีเขตอำนาจตลอด กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ แต่บรรดาคดีที่เกิดขึ้น นอกเขตอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ การค้าระหว่างประเทศกลางจะยื่นฟ้องต่อศาล ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ กลางก็ได้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของศาล ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ กลางที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับพิจารณาพิพากษา คดีใดคดีหนึ่งที่ยื่นฟ้อง เช่นนั้นได้</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญหาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญหาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญหาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญหาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 10 เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญหา และการค้าระหว่างประเทศเปิดทำการแล้ว ห้ามมิให้ศาลชั้นต้นยื่นรับคดีที่อยู่ในอำนาจศาล ทรัพย์สินทางปัญหาและการค้าระหว่างประเทศ ไว้พิจารณาพิพากษา</p> <p>มาตรา 11 ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะ อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญหาและการ ค้าระหว่างประเทศหรือไม่ ไม่ว่าปัญหานั้นจะเกิด ขึ้นในศาลทรัพย์สินทางปัญหาและการค้าระหว่าง ประเทศหรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ศาลนั้นรอการ พิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวแล้วเสนอปัญหา นั้นให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัย ของประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด</p>	<p>มาตรา 10 เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญหา และการค้าระหว่างประเทศเปิดทำการแล้ว ห้ามมิให้ศาลชั้นต้นอื่นซึ่งไม่มีแผนกคดีทรัพย์สิน ทางปัญหาและการค้าระหว่างประเทศ รับคดี ที่อยู่ในอำนาจศาลทรัพย์สินทางปัญหาและการ ค้าระหว่างประเทศไว้พิจารณา</p> <p>มาตรา 11 ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะ อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญหาและ การค้าระหว่างประเทศหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิด ปัญหาขึ้นในศาลทรัพย์สินทางปัญหาและการค้า ระหว่างประเทศหรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของ ประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 13 ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศเป็นศาลชั้นต้นตาม <u>พระธรรมนูญศาลยุติธรรม</u> และให้นำบทบัญญัติ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาใช้บังคับแก่ศาล ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยอนุโลม</p> <p>มาตรา 16 ผู้พิพากษาในศาลทรัพย์สิน ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจะได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการ ตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ ฝ่ายตุลาการซึ่งมีความรู้และความเข้าใจเรื่อง เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่าง ประเทศ</p>	<p>มาตรา 13 ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ<u>สังกัดอยู่ในกระทรวง</u> <u>ยุติธรรม</u>และให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาล ยุติธรรมมาใช้บังคับแก่ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศโดยอนุโลม</p> <p>มาตรา 16 ผู้พิพากษาในศาลทรัพย์สิน ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ<u>ไม่ว่าจะ</u> <u>ดำรงตำแหน่งใด</u>จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่า ด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีความรู้ ในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้า ระหว่างประเทศ</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (นายจурินทร์ สักขณะวิศิษฐ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 9 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ การค้าระหว่างประเทศมีอำนาจพิจารณาคดีอาญา คดีอาญาและคดีแพ่งในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และคดีตั้ง ต่อไปนี้</p> <p>-----</p> <p>(5) คดีพิพาททางแพ่งเกี่ยวกับการนำเข้า หรือส่งออกซึ่งสินค้าหรือตราสารการเงิน และ คดีพิพาทเกี่ยวกับการให้บริการระหว่างประเทศ</p> <p>-----</p>	<p>มาตรา 9 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ การค้าระหว่างประเทศมีอำนาจพิจารณาคดีอาญา คดีอาญาและคดีแพ่งในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สิน ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และ การค้าระหว่างประเทศ <u>และให้หมายความ รวมถึงคดีตั้งต่อไปนี้</u></p> <p>-----</p> <p>(5) คดีพิพาททางแพ่งเกี่ยวกับการส่ง สินค้า หรือตราสารการเงินเข้ามาในราช- อาณาจักรหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เช่น <u>คดีพิพาทตามสัญญาซื้อขาย แลกเปลี่ยนเช่าทรัพย์สิน</u> <u>เช่าซื้อ จ้างทำของ รับขน เป็นต้น</u> และคดี พิพาทเกี่ยวกับการให้บริการระหว่างประเทศ</p> <p>-----</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญหาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญหาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญหาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญหาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>(10) คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่มีกฎหมาย บัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญหา และการค้าระหว่างประเทศ</p> <p>-----</p> <p>มาตรา 21 ภายใต้บังคับมาตรา 22 ศาลทรัพย์สินทางปัญหาและการค้าระหว่าง ประเทศต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน และผู้พิพากษาสมทบอีกหนึ่งคนจึงจะ เป็นองค์คณะ พิจารณาพิพากษาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลนั้นจะต้องบังคับตามเสียง ฝ่ายข้างมาก</p>	<p>(10) คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่มีพระราช- บัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาบัญญัติให้อยู่ในอำนาจ ของศาลทรัพย์สินทางปัญหาและการค้าระหว่าง ประเทศ</p> <p>-----</p> <p>มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 18 ศาลทรัพย์สินทางปัญหาและการค้าระหว่าง ประเทศต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคนและ ผู้พิพากษาสมทบอีกหนึ่งคนจึงจะ เป็นองค์คณะ พิจารณาพิพากษาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลนั้น ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่ง จะต้องทำโดยองค์คณะพิจารณาคดีหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น จะต้องบังคับตามเสียง ฝ่ายข้างมากของผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบ ที่เป็นองค์คณะพิจารณาคดีนั้น</p>

<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธี พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศ พ.ศ. (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)</p>
<p>มาตรา 39 ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษ อย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน สามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลทรัพย์สิน ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในปัญหา ข้อเท็จจริง เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ ในปัญหาข้อเท็จจริงได้</p> <p>(1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ จำคุกหรือลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก</p> <p>(2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ จำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้</p> <p>(3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่ศาลรอกการกำหนดโทษไว้</p> <p>(4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ ปรับเกินห้าพันบาท</p>	<p>มาตรา 35 ในคดีอาญาห้ามมิให้อุทธรณ์ คำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้า ระหว่างประเทศในปัญหาข้อเท็จจริง ในคดีซึ่ง อัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลย อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้</p> <p>(1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ กักขังแทนโทษจำคุก</p> <p>(2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ จำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้</p> <p>(3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้ หรือ</p> <p>(4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษ ปรับเกินกว่าหนึ่งพันบาท</p>

ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ

ชนม์กิตา บัวทอง*

ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) ในปัจจุบันจะรวมกฎหมายอยู่ ๓ ลักษณะด้วยกัน คือ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และสิทธิในเครื่องหมายการค้า มีลักษณะแตกต่างจากลักษณะโดยทั่วไปของทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผลงานอันเกิดจากสติปัญญาความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เวลา และค่าใช้จ่ายจนประสบความสำเร็จ ได้ใช้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และสังคม

การจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนี้ มีจุดประสงค์ที่จะคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของคนไทยและประชาชนของประเทศให้ได้รับความยุติธรรมอย่างเหมาะสมในการกระทำอันเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา คดีพิพาทในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาเป็นปัญหาที่ยาก สลับซับซ้อน ละเอียดอ่อน และเกี่ยวข้องทางเทคนิคอย่างสูง ก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้ไม่เข้าใจ จึงจำเป็นต้องอาศัยบทกฎหมายพิเศษ

*นิติกร ๕ กองวิชาการ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ.

หรือบทกฎหมายเฉพาะ และต้องมีวิธีพิจารณาที่สะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม เหมาะสมแก่ลักษณะของคดี ซึ่งเป็นการยากที่จะให้ศาลธรรมดาทั่วไปมีความรู้ความชำนาญในกฎหมายพิเศษต่างๆ ได้ทุกเรื่อง ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคและวิทยาการใหม่ๆ

ในปัจจุบันคนไทยมีความรู้ความสามารถมากขึ้น สามารถคิดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ใหม่ๆ ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องใช้ความรู้ทางเทคนิคอย่างสูงที่จะเข้าใจเรื่องดังกล่าว เมื่อมีผู้ทำละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ศาลธรรมดามักจะไม่มี ความชำนาญเกี่ยวกับเทคนิคประเภทนี้จึงไม่ให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของ ทำให้ผู้มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์ไม่อยากจะทำงานด้านนี้ต่อไป นอกจากนี้ สินค้าต่างๆ ที่ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นสบู่ ยาสระผม หรือแม้กระทั่งรูปหอมก็มีคนไทยเป็นเจ้าของ ผู้ผลิต โดยมีเครื่องหมายการค้าเป็นเครื่องรับรองถึงขนาด วัตถุประสงค์ที่ใช้ ส่วนประกอบ และคุณภาพ ทำให้เป็นที่เชื่อถือแก่ผู้ซื้อ หากมีผู้ทำละเมิดลอกเลียนแบบเครื่องหมายการค้าทำให้ประชาชนเข้าใจผิดซื้อสินค้านั้น ทำให้ขายสินค้าได้น้อย เกิดความเสียหายแก่ธุรกิจของผู้ผลิตที่เป็นผู้คิดสร้างสรรค์ผลงาน หรือกรณีใครจะมีสิทธิในเครื่องหมายการค้าอันดีกว่ากัน ก็ย่อมจะต้องอาศัยศาลที่มีความเข้าใจถึงเรื่องทางเทคนิคดังกล่าว และมีวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสม สามารถหยุดยั้งการทำละเมิดได้ทัน่วงที และไม่ให้มีการทำละเมิดได้อีก

นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองคู่ความทั้งโจทก์และจำเลยแล้ว ยังเป็นการให้ความคุ้มครองแก่สังคมอย่างมาก ทำให้ประชาชนได้บริโภคของซึ่งเป็นของแท้ เป็นของมีคุณภาพดีตามที่อ้างจริง ไม่เกิดความผิดพลาดในการซื้อ เช่น ในปัจจุบันแผ่น Disc มีการลอกเลียนโดยผู้ซื้อไม่สามารถแยกได้ว่าอันไหนเป็นของแท้หรือของเทียม เพราะปกและลักษณะของแผ่น Disc คล้ายกันมาก ทั้งมีราคาใกล้เคียงกัน แต่คุณภาพเสียงและความทนทานต่างกัน ทำให้ประชาชนเสียเงินโดยเปล่าประโยชน์ หรือกรณีตามที่กล่าวข้างต้นเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายการค้าที่คล้ายกันทำให้ประชาชนหลงผิดสับสนหรือหลงซื้อสินค้าที่มีคุณภาพไม่ดี ก่อให้เกิดความเสียหายและเป็นการลวงสาธารณชน

นอกจากนี้ ประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม มีการเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุน การเงิน การ

ท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนแปลงของระบบโลก ทำให้โครงสร้างทางการค้าภายในประเทศเปลี่ยนแปลง มีการลงทุนค้าขายจากต่างประเทศ และประเทศไทยไปลงทุนค้าขายในต่างประเทศ บริษัทไทยกลายเป็นบริษัทข้ามชาติ กฎหมายระหว่างประเทศจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของธุรกิจ ศาลที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ จำต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความตกลง กฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ และวิวัฒนาการทางโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่เพียงพิจารณาว่าใครผิดใครถูกเท่านั้น วิธีพิจารณาคดีก็จำต้องมีความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และเหมาะสม

การให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศที่ยุติธรรม ถูกต้อง เหมาะสม และเพียงพอ นั้น จะเป็นการจูงใจให้คนไทยสร้างสรรค์และผลิตงานใหม่ขึ้น และทำให้เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาจากต่างประเทศกล้าที่จะนำเอาวิทยาการใหม่ๆ มาปฏิบัติในประเทศไทย นอกจากนี้ จะทำให้ต่างประเทศมีความต้องการที่จะติดต่อค้าขายกับคนไทยมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากต่างประเทศ และคุ้มครองประชาชนของประเทศให้ได้รับประโยชน์ของที่มีคุณภาพสมกับเงินที่ได้ใช้ไป อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคคุ้มครองสังคม และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ

การจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนี้จะเป็นการสนองตอบในเรื่องดังกล่าวได้เป็นอย่างดี โดยจะจัดตั้งเป็นศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษในกระทรวงยุติธรรมแยกต่างหากจากศาลแพ่งและศาลอาญา มีขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีแตกต่างจากคดีธรรมดาทั่วไป เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรมตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายสาขานี้

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. มีสาระสำคัญ คือ

๑. ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดใกล้เคียง

๒. ให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๑ ถึง ๒๗๕ รวมทั้งคดีแพ่งเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ เช่น คดีพิพาทตามสัญญาถ่ายถอดเทคโนโลยี การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้าหรือตราสารการเงิน การให้บริการระหว่างประเทศ การให้สินเชื่อและบริการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับสัญญาการค้าระหว่างประเทศ การเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต การส่งเงินเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ทรัสต์รีซีท การกักเรือ การทุ้มตลาด เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงคดีที่อยู่ในเขตและอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว

๓. ให้มีผู้พิพากษาสมทบที่เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญทางทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในศาลชั้นต้น

๔.ให้นำหลัก Anton Pillar Orders มาใช้ กล่าวคือ ในกรณีที่เกิดรองว่าพยานหลักฐานที่ต้องใช้อ้างอิงในภายหน้าอาจจะสูญหายหรือยากแก่การนำมา ให้ศาลมีคำสั่งสืบพยานหลักฐานนั้นไว้ก่อนมีการฟ้องร้องคดีได้ และถ้าในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน ให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ก่อนด้วยก็ได้

๕.ให้นำวิธีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล มาตรา ๒๖๗ ถึง ๒๖๙ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๖. มีอำนาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้

๗. ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศรับพิจารณาข้อหาความผิดบทอื่นไว้ด้วย

๘. ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ในความผิดที่เกี่ยวข้องกัน และบางกรรมไม่อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจะรับ

พิจารณาทุกกรรม หรือไม่รับพิจารณาเฉพาะกรรมใดกรรมหนึ่งหรือหลายกรรมที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยให้โจทก์แยกฟ้องเป็นคดีใหม่ต่อศาลที่มีอำนาจก็ได้

๙. ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาโดยตรง

กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๗ หลังจากนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๓๗ และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๒ สัปดาห์ แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนที่จะให้มีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๗ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการเสนอสภาผู้แทนราษฎร แล้วเสนอวุฒิสภาและรอทูลเกล้าฯ เพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป จึงคาดว่าร่างกฎหมายฉบับนี้จะสามารถประกาศใช้เป็นกฎหมายประมาณปี ๒๕๓๘ นั้นหมายถึง กระทรวงยุติธรรมจะจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในปี ๒๕๓๘ โดยจะใช้อาคารที่ทำการศาลอาญาเป็นที่ทำการชั่วคราวไปก่อน และจะดำเนินการก่อสร้างอาคารที่ทำการถาวรต่อไป

ความจำเป็นและความพร้อมในการจัดตั้ง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ*

ปลื้มจิต ทวีวัฒน์**

ทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งโดยทั่วไปหมายถึง ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และสิทธิในเครื่องหมายการค้า นั้น เป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่เป็นรูปร่างอย่างสูง แตกต่างจากลักษณะโดยทั่วไปของทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นผลงานอันเกิดจากสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เวลา และค่าใช้จ่ายจนประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ และสังคม จึงควรให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของทรัพย์สินเหล่านี้อย่างยุติธรรม และเหมาะสม เมื่อมีการกระทำละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทั้งทางแพ่งและทางอาญา คุณสมบัติของทรัพย์สินทางปัญญาก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้ไม่เข้าใจ

คดีพิพาทในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาเป็นปัญหาที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อน เป็นกรยากที่จะให้ผู้พิพากษาประจำศาลต่างๆ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในกฎหมายพิเศษนี้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีสูงขึ้น ทำให้มีการละเมิดต่อทรัพย์สินทางปัญญาในรูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น วิธีพิจารณาคดีจำเป็นต้องมีความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรมสามารถที่จะให้ความคุ้มครอง และเยียวยาแก่เจ้าของทรัพย์สินได้อย่างถูกต้องและทันทั่วถึง

นอกจากนี้ ประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม มีการเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุน การเงิน การท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนแปลงของ

* เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง หลักการใหม่ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. และการดำเนินคดีละเมิดลิขสิทธิ์ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ จัดโดย สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม และสมาคมกฎหมายอาเซียนประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๔-๑๕ มกราคม ๒๕๓๘ ณ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ.

** ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ทำานธุรการในตำแหน่งรองเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ.

ระบบโลก ทำให้โครงสร้างทางการค้าภายในประเทศเปลี่ยนแปลง มีการลงทุนค้าขายจากต่างประเทศ และประเทศไทยไปลงทุนค้าขายในต่างประเทศ บริษัทไทยกลายเป็นบริษัทข้ามชาติ กฎหมายระหว่างประเทศจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของธุรกิจ ผู้พิพากษาที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศและวิวัฒนาการทางโลกที่เปลี่ยนแปลงไป วิธีพิจารณาคดีก็จำเป็นต้องมีความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และเหมาะสม

การให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศที่ถูกต้อง เหมาะสม และเพียงพอ นั้น จะเป็นการจูงใจให้มีผู้สร้างสรรค์งานใหม่ขึ้น เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศก็ต้องการนำเอาวิทยาการใหม่ๆ มาปฏิบัติในประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากต่างประเทศ และทำให้ชาวต่างประเทศเข้ามาติดต่อค้าขายกับประเทศไทย อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี คุ้มครองสังคม และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก (WIPO) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “ทรัพย์สินทางปัญญา” ซึ่งปรากฏในอนุสัญญาก่อตั้งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก ลงนาม ณ กรุงสตอกโฮล์ม เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๑๙๖๗ ว่า หมายถึง “สิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรม ศิลปกรรม และวิทยาศาสตร์ การแสดงออกของศิลปิน สิ่งที่เป็นภาพถ่าย (photogram) และการแพร่เสียงแพร่ภาพ (broadcast) สิ่งประดิษฐ์ทุกสาขาที่ต้องใช้ความเพียรพยายามของมนุษย์ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ การออกแบบของอุตสาหกรรม (Industrial design) เครื่องหมายการค้า (Trademarks) เครื่องหมายบริการ (Service marks) และชื่อในทางการค้า รวมทั้งชื่อที่ตั้งขึ้นเฉพาะ เพื่อแบ่งแยกประเภทตามลักษณะที่แตกต่างกัน (designation) การคุ้มครองเพื่อต่อต้านการแบ่งปันที่ไม่เป็นธรรมและสิทธิอื่นๆ อันเป็นผลจากการสร้างสรรค์ปัญญาในสาขาอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปกรรม” และพจนานุกรมทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา (Black's Law Dictionary) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การค้าระหว่าง

๑. ไชยยศ เหมะรัชตะ, ยอดหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖) . หน้า ๑๒.

ประเทศ” ว่า หมายถึง “การซื้อขายแลกเปลี่ยน สินค้า ผลผลิต ทรัพย์สิน หรือ สิ่งของกับต่างประเทศ”^๒ จากคำจำกัดความดังกล่าวสามารถให้คำจำกัดความของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศว่า หมายรวมถึง ศาลชำนาญพิเศษที่พิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศอันเกี่ยวกับผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ ซึ่งรวมถึงการประดิษฐ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบวงจรรวม แบบผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ เครื่องหมายการค้า ชื่อทางภูมิศาสตร์ ความลับทางการค้า งานด้านวรรณกรรม และศิลปกรรม สิทธิของนักแสดง ผู้บันทึกเสียง และผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ การพาณิชย์เกี่ยวกับกฎหมายพาณิชย์ระหว่างประเทศในเรื่องการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ การขนส่งระหว่างประเทศ และธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง เศรษฐกิจเกี่ยวกับกฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมการค้าและบริการระหว่างประเทศ มีผู้พิพากษาประจำศาลที่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหา

และมีความเชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ ที่สะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม ยกเว้นขั้นตอนและวิธีการบางอย่างที่ใช้กับการพิจารณาคดีทั่วไป”

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและองค์กรทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา คดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยสิทธิ ลิขสิทธิ์ และสิทธิในเครื่องหมายการค้าจะได้รับการพิจารณาในศาลชั้นต้น (District Court) ที่มีอำนาจ ซึ่งแต่เดิมสำหรับการอุทธรณ์คดีตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรจะอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ (Courts of Appeal) ที่ศาลชั้นต้นนั้นๆ อยู่ในเขต และการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานสิทธิบัตร (Board of Appeals of the Patent Office) จะอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีภาษีและคดีสิทธิบัตร (Court of Customs and

๒. Henry Campbell Black, *Black's Law Dictionary*, 5 th ed. (St. Paul Minnesota, : West Publishing Co., 1979), p. 244.

๓. คณะกรรมการพิจารณาแนวทางในการจัดตั้งรูปแบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ.

Patent Appeals) แต่ในปัจจุบันได้มีการจัดตั้งศาลอุทธรณ์ขึ้นใหม่ คือ ศาลอุทธรณ์เขตสหรัฐ (The United States Court of Appeals for the Federal Circuit) ขึ้นซึ่งได้ยกเลิกศาลอุทธรณ์คดีภาษีและสิทธิบัตร (Court of Customs and Patent Appeals) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๑๙๘๒ ทำให้คดีอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้น (District Court) เข้าสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์เขตสหรัฐ (Federal Circuit) โดยอัตโนมัติ การอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานสิทธิบัตร (Board of Appeals of the Patent Office) จะอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์เขตสหรัฐ (Federal Circuit) แต่ก็ยังสามารถฟ้องเป็นคดีแพ่งในศาลชั้นต้น (District Court) ได้

แต่ทั้งนี้คดีที่จะอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์เขตสหรัฐ (Federal Circuit) ได้จะต้องเป็นคดีที่มีมูลคดีทั้งหมดหรือบางส่วนมาจากพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (Patent Act) เท่านั้น ถ้าเป็นคดีที่เกี่ยวกับสิทธิบัตรซึ่งมีที่มาจากพระราชบัญญัติฉบับอื่นก็ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ (Courts of Appeal)

นอกจากการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของ

สำนักงานสิทธิบัตร (Board of Appeals of the Patent Office) ก็สามารเลือกที่จะไปร้องขอให้ศาลชั้นต้นประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. (District Court for the District of Columbia) มีคำสั่งให้คณะกรรมการดังกล่าวให้สิทธิบัตรซึ่งถูกปฏิเสธได้ โดยคณะกรรมการไม่จำเป็นต้องเป็นคู่ความ ซึ่งก็ยังสามารถเลือกที่จะอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์เขตสหรัฐ (Federal Circuit) หรือดำเนินคดีในศาลชั้นต้น (District Court) ที่มีเขตอำนาจก็ได้ โดยคณะกรรมการไม่จำเป็นต้องเป็นคู่ความ

การจัดตั้งศาลอุทธรณ์เขตสหรัฐ (Federal Circuit) ขึ้นนี้ สามารถทำให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสูงสหรัฐ (The United States Supreme Court) เป็นไปในแนวเดียวกัน จากเดิมซึ่งศาลอุทธรณ์แต่ละศาลที่ทำการพิจารณาคดีโดยใช้โครงสร้างทางกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรของตนเองและมุมมองที่ต่างกันทำให้เกิดความกดดันแก่ศาลสูงสหรัฐ (The United States Supreme Court) ในการตัดสินประเด็นในคดีที่ศาลอุทธรณ์ต่าง ๆ พิจารณาแตกต่างกัน

ส่วนการอุทธรณ์คดีตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์และสิทธิในเครื่องหมายการค้าจะอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ (Courts of

Appeal) ทั่วไป การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เขตสหรัฐ (Federal Circuit) หรือศาลอุทธรณ์ (Courts of Appeal) จะอุทธรณ์ไปยังศาลสูงสหรัฐ (The United States Supreme Court)^๔

ประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษคดีแพ่งเรื่องละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา คือ สิทธิบัตร สิทธิในเครื่องหมายการค้า แบบผลิตภัณฑ์ และลิขสิทธิ์ จะพิจารณาในศาลชั้นต้น (High Court) ส่วนในสกอตแลนด์คดีเหล่านี้จะได้รับการพิจารณาในศาลชั้นต้น (Lower House of Court of Session) นอกจากนี้ศาลชั้นต้น (High Court) ยังพิจารณาคดีแพ่งต่างๆ ด้วย

เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๗๗ ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลสิทธิบัตร (Patent Court) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของศาลชั้นต้น (High Court) มีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เช่น เรื่องละเมิดสิทธิในสิทธิบัตร สิทธิในเครื่องหมายการค้า หรือลิขสิทธิ์ คดีเหล่านี้อาจพิจารณาในส่วนอื่นของศาลชั้นต้น (High Court) นอกจากนี้ ยังพิจารณาอุทธรณ์คำตัดสิน

ของสำนักงานสิทธิบัตรที่พิจารณาข้อโต้แย้งเรื่องการให้สิทธิบัตร หรือการจดทะเบียนสิทธิในเครื่องหมายการค้า หรือผลิตภัณฑ์ของสำนักงานสิทธิบัตร ส่วนเรื่องการป้องกันและลงโทษ การหลอกลวงทางการค้าเป็นความผิดทางอาญา

คดีที่ขึ้นศาลนี้ส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นที่ว่า เมื่อศาลยืนยันและบอกว่ามีสิทธิแล้วมักจะไม่มีการดำเนินคดีต่อไป เจ้าของสิทธิจะขอและจะได้ คือ คำสั่งให้จำเลยระงับการกระทำตามที่ขอ (Injunction) เพื่อไม่ให้ทำละเมิดต่อไป ศาลจะมีคำสั่งไปยังผู้ละเมิด ห้ามทำละเมิดในอนาคต ซึ่งจะฟ้องบริษัทและผู้บริหารบริษัทด้วย อันจะเป็นการป้องกันที่จะเปิดบริษัทใหม่ หากยังทำละเมิดอยู่ก็จะเข้าคุก

ในบางกรณีต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ปลอมสินค้า ตรา อันเป็นทั้งคดีแพ่งและอาญา

คดีละเมิดอาจดำเนินการได้ ไม่ว่าจะเริ่มมีการละเมิดแล้ว หรือในระยะเริ่มแรก เมื่อการละเมิดเริ่มคุกคามโดยให้เจ้าของสิทธิเลือก

ในกรณีได้มีการละเมิดแล้ว โจทก์ที่ชนะคดีมีสิทธิได้ค่าเสียหายสำหรับสิ่งที่

๔. Robert A. Choate, William H. Francis, Robert C. Collins, Patent Law, 3rd ed. (St. Paul, Minnesota : West Publishing Co., 1987), p. 731 ; Arthur R. Miller, Michael H. Davis, Intellectual Property : In a Nut Shell (St. Paul, Minnesota : West Publishing Co., 1983), p. 119.

เกิดขึ้น คำสั่งสำหรับในอนาคต และคำสั่งให้สินค้าหรือวัตถุที่ใช้ในการกระทำผิดให้ส่งหรือทำให้ไม่เป็นภัยต่อไป บางกรณีที่ขอค่าเสียหายก็อาจขอผลประโยชน์ที่ผู้ละเมิดได้จากการทำละเมิด ค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องสูงมาก ฝ่ายแพ้งจะต้องจ่ายค่าเสียหายให้ผู้ชนะ แต่ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ใช้ไป ส่วนใหญ่คดีจะถูกหยิบยกเพื่อที่จะลงโทษผู้ละเมิด ห้ามการทำละเมิดต่อไป นานๆ ถึงจะขอค่าเสียหาย

คดีส่วนใหญ่จะเริ่มเมื่อมีการละเมิดเกิดขึ้นครั้งแรก โดยเฉพาะกับเครื่องหมายการค้า หรือบริการ หยุดการเลียนแบบ (passing-off) ซึ่งคดีนี้อาจเสียสิทธิในการฟ้องหากชักช้า

สิทธิที่จะไม่ถูกโต้แย้งได้ดีที่สุดขึ้นอยู่กับว่า คดีสำคัญขนาดที่จำเลยจะเข้ามาสู้กับความยุ่งยาก ค่าใช้จ่ายต่างๆ และเผชิญกับความไม่แน่ใจว่าจะมีผลอะไรหรือไม่

การพิจารณาคดีหลายๆ คดีจะใช้เวลานานมากกว่าจะเริ่มการพิจารณา ศาลอาจถูกขอให้ใช้คำสั่งระงับชั่วคราว (interlocutory injunction) กับการละเมิดซึ่งจะมีผลจนกว่าเริ่มคดี โดยเฉพาะคดีที่จำเลยถูกหาว่าไม่สุจริต ซึ่งมักจะใช้กับคดีเครื่องหมายการค้าหรือบริการ การเลียน

แบบ (passing-off) และลิขสิทธิ์ โจทก์ที่ได้คำสั่งระงับชั่วคราวจะต้องให้การรับรองความเสียหายที่จะเกิดขึ้น (cross-under-taking damages) คือ ถ้าในที่สุดโจทก์แพ้คดีจะชดใช้ความเสียหายให้จำเลยสำหรับการเข้าไปทำให้งิการของจำเลยเสียหาย โดยเฉพาะในคดีสิทธิบัตร การให้คำสั่งระงับชั่วคราวนี้จะไปหยุดการผลิตซึ่งจะเสียหายอย่างมาก โจทก์ควรจะขอทันทีที่ทราบว่ามีกรละเมิด ศาลจะให้คำสั่งนี้เพื่อที่จะสงวนสถานภาพที่เป็นอยู่ (status quo) จนกว่าจะถึงการพิจารณาคดี ศาลมักจะให้คำสั่งระงับชั่วคราว เว้นแต่พยานไม่สามารถที่จะเปิดเผยได้ว่า โจทก์มีแนวโน้มที่จะชนะคดี ศาลจะพิจารณาโดยชั่งระหว่างประโยชน์ในการให้กับไม่ให้ ดูว่าโจทก์หรือจำเลยจะได้รับชดใช้ค่าเสียหายอย่างเพียงพอ ถ้าไม่ให้โดยผิดพลาด หรือให้โดยผิดพลาด

คำสั่งให้เข้าไปตรวจสอบหรือค้นหาพยานหลักฐาน (inspection and discovery orders)

หลายปีที่ผ่านมาคดีเกิดขึ้นมาก โจทก์อาจมีคำขอฝ่ายเดียวให้จำเลยอนุญาตให้ทนายของโจทก์เข้าไปตรวจสอบเอกสาร สถานที่ ทันที คือ Anton Piller orders เพื่อให้จำเลยไม่มีเวลาทำลาย

พยานดังกล่าว ศาลจะบังคับทั้งผู้บริสุทธิ์ แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด บอกชื่อผู้กระทำผิด หรือจะต้องรักษาทรัพย์สินจนกว่าคดีมาสู่ศาล ซึ่งก็เป็นหมายค้นชนิดหนึ่ง จำเลยจะได้รับการคุ้มครองโดยจะมีข้อจำกัดอย่างเข้มงวด คำสั่งนี้ใช้บังคับในวันเสาร์และอาทิตย์ได้ จะทำคำขอโดยคำขอฝ่ายเดียว ไม่ต้องฟังพยาน ไม่ฟังฝ่ายตรงข้าม โจทก์จะต้องรับรองความเสียหายที่เกิดขึ้นถ้าโจทก์แพ้คดี

ถ้าโจทก์เลือกจะเอาค่าเสียหาย ศาลจะดูว่า อย่างไรและเท่าไรที่การกระทำละเมิดก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ ซึ่งมีข้อยกเว้นในคดีสิทธิบัตร แบบผลิตภัณฑ์ และลิขสิทธิ์ที่ผู้ทำละเมิดไม่ต้องชดเชยค่าเสียหาย ถ้าขณะที่ทำละเมิด จำเลยไม่มีเหตุที่จะเชื่อว่ามี การกระทำละเมิด ซึ่งมักจะพบในคดีสิทธิบัตร แบบผลิตภัณฑ์ แต่หายากในเรื่องลิขสิทธิ์ เพราะถือว่าคนลอกต้องรู้ แต่ถ้าเตือนแล้ว ถือว่าไม่บริสุทธิ์ นอกจากนี้ ยังให้ค่าเสียหายพิเศษอีก (additionally damages) ในคดีละเมิดลิขสิทธิ์อย่างร้ายแรง โดยดูจากลักษณะการกระทำละเมิดว่า ทำโดยชัดแจ้งขนาดไหน และประโยชน์ที่จำเลยได้จากการละเมิด เช่น กรณีที่นักหนังสือพิมพ์พิมพ์เอกสารโดยเชื่อว่าประโยชน์

จะได้มีมากกว่าค่าเสียหายที่จะต้องชดเชยให้โจทก์

คุณสมบัติของผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ แต่ก็มักจะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ วิธีพิจารณาใช้วิธีธรรมดา ในระยะเริ่มต้นคดีศาลอาจแต่งตั้งที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ (scientific advisers) หรือที่ปรึกษา (assessors) เพื่อให้ความเห็นต่อศาลได้ ทำให้คู่ความลดการที่จะให้ข้อมูลทางเทคนิค และพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสำคัญ

ที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์ (scientific advisers) สามารถให้ความเห็นต่อศาล ไม่ว่าจะขึ้นนั่งกับผู้พิพากษาขณะพิจารณาคดี หรือไต่ถาม หรือรายงานปัญหาข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็นที่ไม่เกี่ยวกับข้อกฎหมาย หรือการแปลความหมาย

ส่วนที่ปรึกษา (assessors) จะให้คำปรึกษาแก่ผู้พิพากษาขณะพิจารณา ซึ่งปกติคู่ความจะขอให้ตั้ง คำขอต้องให้คู่ความอื่นที่สามารถปฏิเสธการมีที่ปรึกษาได้ทราบและคัดค้านได้ และคำขอต้องยื่นค่าธรรมเนียมของที่ปรึกษาด้วย

ทั้งที่ปรึกษาทางวิทยาศาสตร์

และที่ปรึกษาทำหน้าที่ให้ความเห็นเท่านั้น
หน้าที่ตัดสินคดียังคงเป็นผู้พิพากษาอยู่
ในปี ค.ศ. ๑๙๘๘ ได้มีการจัดตั้ง
ศาลสิทธิบัตรจังหวัด (Patent County
Court) ซึ่งเป็นศาลชั้นต่ำกว่าศาลชั้นต้น
(High Court) มีหลักการที่จะให้ค่าใช้จ่าย
ในการดำเนินคดีถูกลง การพิจารณาคดี
เร็วขึ้น ไม่มีพิธีมาก ทำให้คู่ความไม่
ต้องกังวลในเรื่องค่าใช้จ่าย สามารถ
ป้องกันสิทธิได้เต็มที่

ศาลนี้มีเขตอำนาจพิเศษต่างไป
จากศาล County Court ทั่วไป คือ จะมี
อำนาจพิจารณาคดีสิทธิบัตร และแบบ
ผลิตภัณฑ์ ซึ่ง High Court ก็จะมีอำนาจ
เหมือนกัน เว้นแต่ในเรื่องอุทธรณ์จาก
Comptroller โดยไม่ต้องคำนึงถึงหลัก
ทั่วไปเรื่อง สถานที่ และทุนทรัพย์ Patent
County Court มีอำนาจพิจารณาและ
พิพากษาคดี ต่อไปนี้

๑. การละเมิดสิทธิบัตร แบบ
ผลิตภัณฑ์ หรือสิทธิแบบผลิตภัณฑ์ที่จด
ทะเบียนไว้

๒. ถอนสิทธิบัตร หรือยกเลิก
สิทธิแบบผลิตภัณฑ์ที่จดทะเบียน

๓. แก้ไขเพิ่มเติมสิทธิบัตร

๔. คำสั่งว่าไม่มีการละเมิดสิทธิ
บัตร แบบผลิตภัณฑ์ หรือแบบผลิตภัณฑ์

ที่จดทะเบียน

๕. พิจารณาสหสิทธิที่จะได้สิทธิบัตร
แบบผลิตภัณฑ์ หรือแบบผลิตภัณฑ์ที่จด
ทะเบียน

๖. ค่าทดแทนแก่ลูกจ้างในส่วนที่
เกี่ยวกับการค้นพบทางสิทธิบัตร

๗. ข้อโต้แย้งเรื่องทางราชการใช้
การค้นพบทางสิทธิบัตร แบบผลิตภัณฑ์
หรือผลิตภัณฑ์ที่จดทะเบียน

๘. พิจารณาเกี่ยวกับการพิจารณา
ที่ไม่ยุติธรรมในเรื่องการละเมิดสิทธิบัตร
แบบผลิตภัณฑ์ แบบผลิตภัณฑ์ที่จด
ทะเบียน

๙. ข้อโต้แย้งหรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง
พันกับเรื่องข้างต้น หรือเกิดขึ้นจากเรื่อง
ข้างต้น

ศาลนี้มีอำนาจให้การแก้ไขสิทธิได้
เหมือนกับ High Court สามารถออก
คำสั่งฝ่ายเดียว หรือสองฝ่ายก็ได้ คำสั่งให้
ระงับตามพิธีการชั่วคราว (interlocutory
relief) คำสั่งให้ระงับการกระทำ (injunc-
tions) และคำสั่งให้ตรวจสอบหรือค้นหา
พยานหลักฐาน (Anton Piller orders)
ส่วนผู้พิพากษาและผู้เชี่ยวชาญก็มีลักษณะ
เช่นเดียวกับใน Patent Court ผู้แทน
สิทธิบัตร (Patent Agent) มีสิทธิฟังการ
พิจารณาคดีในศาลนอกจากทนายความ

(Barrister)

การพิจารณาข้อโต้แย้งเรื่องการให้สิทธิบัตร หรือการจดทะเบียนสิทธิในเครื่องหมายการค้า หรือผลิตภัณฑ์ของสำนักงานสิทธิบัตร จะกระทำที่สำนักงานสิทธิบัตร โดยทำเป็นคำขอฝ่ายเดียว หรือมีคู่ความสองฝ่ายเมื่อฝ่ายที่สามสงสัยเรื่องการให้ หรือโต้แย้งการจดทะเบียน การอุทธรณ์คำตัดสินจะอุทธรณ์ไปยังศาลชั้นต้น (High Court)

คดีอาญาเกี่ยวกับการปลอมแปลงสิทธิบัตร สินค้า หรือลิขสิทธิ์ จะเริ่มคดีในศาลแมจิสเตรต (Magistrates Court) จากนั้นวิธีพิจารณาก็จะดำเนินต่อไปที่ศาลอุทธรณ์คดีอาญา (Regional Crown Court) และอุทธรณ์ไปยังศาลลำดับที่สูงกว่า ผู้พิพากษาไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีกฎหมายมากมายหลายฉบับที่เป็นความผิดอาญา ซึ่งมักเกี่ยวกับการค้าหรือสินค้า เช่น the Hallmarking Act 1973, Food and Drug Act 1955 แต่หลักทั่วไปที่เป็นความผิดอาญา คือ the Trade Descriptions Act 1968-1972

ตาม the Trade Descriptions Act ๑๙๖๘-๑๙๗๒ กรณีเป็นความผิดอาญา

ถ้าใช้คำบรรยายลักษณะของสินค้าที่เป็นความเท็จ (false trade description) กับสินค้า หรือจำหน่ายสินค้าที่ใช้คำบรรยายดังกล่าว คำว่า “คำบรรยายลักษณะของสินค้าที่เป็นความเท็จ” มีความหมายกว้างซึ่งประกอบด้วย เครื่องแสดงโดยชัดแจ้งหรือปริยาย หรือแสดงถึงสินค้า เรื่องขนาด วัตถุที่ใช้ ส่วนประกอบ คุณภาพ มีการตรวจสอบแล้ว รับรองแล้ว ทำที่ไหนเมื่อไร ทำโดยใคร ประวัติความเป็นมา ไม่ว่าโดยวาจาหรือโฆษณาอันเป็นความเท็จคือ สามารถทำให้ประชาชนเข้าใจผิดโดยคำบรรยายลักษณะของสินค้าที่เป็นความเท็จทำให้ซื้อสินค้า ถ้าการกระทำผิดอาญาเป็นความผิดทางแพ่งด้วย คนมักจะเลือกดำเนินคดีทางแพ่งมากกว่า เพราะให้วิธีการคุ้มครองในอนาคต ซึ่งทำได้โดยเร็วกว่าเสียหายได้มากกว่า วิธีพิจารณาง่ายกว่า ศาลอาญาไม่มีสิทธิให้ค่าเสียหาย และผลที่ได้ก็จะเพียงแค่จำเลยถูกปรับ คดีส่วนใหญ่พิจารณาใน Magistrates Court โทปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ ปอนด์ แต่บางคดีก็อาจมีการดำเนินคดีในศาลที่สูงกว่าได้ โดยมีลูกขุน และมีโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี อาจเป็นคดีฉ้อโกง คดีอาญาไม่ได้มุ่งคุ้มครอง

เจ้าของสินค้า แต่คุ้มครองประชาชนผู้บริโภค^๕

ประเทศเนเธอร์แลนด์

คดีเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรจะได้รับการพิจารณาในหน่วยพิเศษของศาลชั้นต้น (Civil District Court of the Hague) และอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ (The Hague Court of Appeal)

คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้สามารถยื่นต่อศาลชั้นต้นทั่วไป (Civil District Court) และอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ที่มีอำนาจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาของเนเธอร์แลนด์ (Hoge Raad) เฉพาะคดีที่ศาลล่างแปลความหมายแห่งข้อความในสัญญาผิดไป

ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติพิเศษ คงเป็นผู้พิพากษาประจำศาลนั้นๆ แต่เฉพาะคดีสิทธิบัตรก็ถือว่าเป็นประโยชน์ ถ้ามีผู้พิพากษาที่เชี่ยวชาญเป็นพิเศษหรือมีประสบการณ์ แต่ก็ไม่เป็นกฎเกณฑ์

มีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษที่โจทก์สามารถเลือกได้ และทำให้ตัดสินคดีเร็วขึ้น

๑. การดำเนินคดีแบบรวบรัด

ฉุกเฉิน (Kort-geeding) ประธานและรองประธานของศาลชั้นต้น (District Court) สามารถออกข้อกำหนดโดยเร็วในคดีฉุกเฉิน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกิดทรัพย์สินทางปัญญาถูกละเมิด คดีไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป ข้อกำหนดสามารถอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ในขณะหรือหลังจากยื่นคำขอให้มีการออกข้อกำหนด แต่ก็สามารถดำเนินการพิจารณาคดีไปตามปกติในศาลชั้นต้น (District Court) ที่มีอำนาจ คู่ความมักจะยึดถือข้อกำหนด ไม่ว่าจะ เป็นของศาลล่างหรือศาลสูง

๒. วิธีพิจารณาคดีที่มีระยะเวลาสั้นกว่าในศาลชั้นต้น (District Court) เช่น ระยะเวลายื่นคำให้การตอบข้อเรียกร้องสิทธิสั้นกว่า คู่ความสามารถยื่นคำแถลงเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนการพิจารณาได้ครั้งเดียว โดยต้องได้รับอนุญาตจากประธานศาลชั้นต้น (District Court) โดยแสดงเหตุผลอันสมควร คำตัดสินก็อุทธรณ์ได้ตามธรรมดา

นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดสำหรับพยานเอกสาร ล่าม พยานผู้เชี่ยวชาญเพิ่มจากวิธีพิจารณาธรรมดา การพิจารณาจะเร็วกว่า เพราะการพิจารณาจำกัดระยะเวลา

^๕. The Patent Office, London, United Kingdom; Robin Jacob, Daniel Alexander, A Guidebook to intellectual Property, Patents, Trade Marks, Copyright and Designs (London : Sweet & Maxwell, 1993).

เวลากว่าและวิธีการน้อยกว่า^๖

ประเทศสวีเดน

ประเทศสวีเดนมีศาลชำนาญพิเศษ ชื่อ Patentbesvarsratten (PRB) ทำการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการสิทธิบัตร [Swedish Patent Office (SPO)]^๗ ซึ่งได้ตัดสินในเรื่องสิทธิบัตรสิทธิในเครื่องหมายการค้า และแบบผลิตภัณฑ์ PRB ถือว่าเป็นศาลปกครองศาลหนึ่งแยกต่างหากจากศาลปกครองอื่น (Administrative Court) แต่คำตัดสินของ PRB ก็อุทธรณ์ไปยังศาลปกครองสูงสุด (Supreme Administrative Court) วิธีพิจารณาก็ใช้วิธีพิจารณาความในศาลแพ่งธรรมดา

พื้นฐานของผู้พิพากษาใน PRB มี ๒ แบบ คือ

๑. ได้รับการอบรมทางกฎหมาย และมักจะมีพื้นฐานความรู้ทางเรื่องการพิจารณาคดีในศาลธรรมดาทั่วไป

๒. เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาการต่างๆ และบ่อยๆ จะมีอาชีพเดิมอยู่ใน SPO

ส่วนใหญ่ในคดีหนึ่งจะมีผู้พิพากษานั่งพิจารณา ๓ คน เป็นผู้เชี่ยวชาญ ๒ คน ทนายความ ๑ คน โดยบางครั้งต้องตัดสิน

ให้เห็นด้วยครบองค์คณะในกรณีเรื่องผลประโยชน์สำคัญ รัฐบาลจะเป็นผู้แต่งตั้งผู้พิพากษาใน PRB เหมือนกับผู้พิพากษาในศาลอื่น”

ประเทศฝรั่งเศส

คดีแพ่งเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า และสิทธิบัตรจะพิจารณาในศาลชั้นต้น (Civil District Court) เพียง ๑๐ ศาล จาก ๑๘๑ ศาล และอุทธรณ์ได้ต่อศาลอุทธรณ์ ๑๐ ศาล จาก ๒๘ ศาล และอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา (Cour De Cassation) ผู้พิพากษาไม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติพิเศษ แต่แต่ละแผนกจะมีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา การพิจารณาคดีสิทธิบัตร ศาลจะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคต่างๆ และมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ คือ ในประเทศฝรั่งเศสเจ้าของสิทธิบัตรที่อ้างว่าถูกละเมิด จะได้รับการคุ้มครองโดยรายงานการยึดทรัพย์สินของเจ้าพนักงานยึดทรัพย์สิน แสดงว่ามีการละเมิดเกิดขึ้น และใช้วิธีการชั่วคราวให้จำเลยระงับการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด (interlocutory injunction) ซึ่งจะระงับการละเมิดโดยเร็ว หรืออย่างน้อยชดใช้ค่าเสียหายให้ผู้ได้รับสิทธิบัตร โดยควร

๖. Oetrootiraad (Netherlands Patent Office), Netherlands.

๗. Swedish Patent and Registration Office, Stockholm, Sweden.

กระทำทันทีก่อนหรือหลังเกิดการละเมิดวิธีการเช่นนี้ใกล้ชิดกับการพิจารณาในศาล แต่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการพิจารณา เป็นทางเลือกอื่นที่อาจกระทำได้ ไม่ใช่เรื่องที่ได้รับพิจารณาทั้งหมดในศาล แต่จะได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาคนเดียวของศาลชั้นต้น (District Court) หรือผู้แทน คำสั่งจะง่ายและรวดเร็ว รายงานของเจ้าพนักงานยึดทรัพย์สิน และการยึดทรัพย์สินเป็นประเพณีปฏิบัติของฝรั่งเศสตั้งแต่ศตวรรษที่แล้ว และเป็นวิธีการก่อนการพิจารณาคดีละเมิดสิทธิบัตร^๔

ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียจะพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาในแผนกคดีพาณิชย์ของศาลชั้นต้นของสหพันธรัฐ (Federal Court of Australia) ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีจะเป็นผู้พิพากษาในแผนกคดีพาณิชย์ซึ่งไม่มีประสบการณ์ในเรื่องเหล่านี้ แต่ทางปฏิบัติผู้พิพากษาก็กำลังพัฒนาประสบการณ์ในเรื่องคดีทรัพย์สินทางปัญญา ศาลสูงของมลรัฐ (The State Supreme Court) มีอำนาจพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาโดยพิจารณาใน

แผนกคดีพาณิชย์ แต่ผู้พิพากษาจะมีประสบการณ์น้อยกว่าศาลชั้นต้นของสหพันธรัฐ (Federal Court of Australia)

วิธีพิจารณาก็จะใช้วิธีพิจารณาความแพ่งที่ใช้กับศาลอื่น ซึ่งรวมถึงการใช้พยานผู้เชี่ยวชาญพิเศษ คำสั่งชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา (Anton Piller Orders) หรือการดำเนินการอื่นในลักษณะเดียวกัน^๕

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ศาลสิทธิบัตรสหพันธรัฐ (Federal Patent Court)

ศาลสิทธิบัตรสหพันธรัฐ (Federal Patent Court) จะพิจารณาคดีอุทธรณ์คำสั่งของผู้ตรวจสอบสิทธิบัตร (the Patent Examiners) และคำสั่งของสำนักงานสิทธิบัตรเยอรมัน (German Patent Office) นอกจากนี้ ยังพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานสหพันธรัฐ (the Federal Office) และยังมีคำสั่งเรื่องการไม่มีผล หรือถอนสิทธิบัตร และการให้การบังคับแก่ผู้ได้รับใบอนุญาต รวมทั้งยังมีอำนาจพิจารณาเรื่องการไม่มีผลของ European Patent ด้วย คือ จะมีอำนาจ

๔. Institut National De La Propriété Industrielle, Paris, France.

๕. Australian Industrial Property Organisation, Australia.

พิจารณาแล้วว่าสิทธิในทรัพย์สินทาง
อุตสาหกรรมจะให้จดทะเบียนได้หรือไม่
และสามารถประกาศการไม่มีผล คดีเกี่ยว
กับการละเมิดต้องขึ้นศาลแพ่งทั่วไปซึ่ง
จำเลยไม่สามารถยกเรื่องการไม่มีผลของ
สิทธิบัตรขึ้นมาอ้างได้

ศาลนี้ถือว่าสังกัดอยู่กับศาลเยอรมัน เป็นศาลชั้นอุทธรณ์ มีผู้พิพากษา ๑๕๐ คน มี ๓๑ คณะ ซึ่งมีทั้งผู้มีความรู้ทางกฎหมาย และผู้พิพากษาที่มีพื้นฐานทางเทคนิคเป็นผู้พิพากษาอาชีพ ซึ่งอาจเป็นทางวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรม จะเป็นโดยแต่งตั้งตลอดชีวิต ซึ่งมีถึง ๒ ใน ๓ มีสิทธิและหน้าที่เหมือนผู้พิพากษาทั่วไป ผู้พิพากษาที่มีความรู้ทางเทคนิคนี้จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาหนึ่งทางเทคนิค จะไม่ถูกโยกย้ายโดยไม่ยินยอม องค์คณะในการพิจารณาก็จะแตกต่างกันไปแล้วแต่เรื่อง เช่น บางเรื่ององค์คณะนั้นจะมีผู้พิพากษาที่มีพื้นฐานมาจากทนายความล้วน ๆ ๓ คน บางเรื่ององค์คณะมี ๕ คน คำตัดสินของศาลนี้สามารถอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้ (Federal Supreme Court) ศาลในเยอรมันมี ๓ ชั้น ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ซึ่งในชั้นฎีกาคณะในศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์มาจาก

ศาลสิทธิบัตรสหพันธรัฐ และคดีละเมิดสิทธิที่อุทธรณ์มาจากศาลอุทธรณ์ ทำให้คำพิพากษาไม่มีปัญหาและยังคงเป็นไปในแนวเดียวกัน^{๑๐}

สำนักงานสิทธิบัตรยุโรป

[European Patent Office (EPO)]

สำนักงานสิทธิบัตรยุโรป [European Patent Office (EPO)] เป็นตัวอย่างของความสำเร็จในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศต่างๆ ในยุโรป ให้ความคุ้มครองทางสิทธิบัตรแก่ ๑๗ ประเทศในยุโรป โดยใช้มาตรฐานการให้สิทธิบัตรเดียวกัน สิทธิบัตรนี้ใช้บังคับได้ ๒๐ ปี ให้ความคุ้มครองผู้ถือสิทธิที่จะใช้สิ่งประดิษฐ์ภายในบริเวณและเวลาที่กำหนด และห้ามผู้อื่นที่จะสร้างใช้หรือขายโดยไม่มีอำนาจ สำนักงานสิทธิบัตรยุโรปมีรายได้เองเพื่อใช้แก่การบริหารงาน ค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้จากค่าใช้จ่ายในการพิจารณาการให้สิทธิในสิทธิบัตรในการให้ European Patents จะใช้เวลาประมาณ ๓ ปีขึ้นไปในการพิจารณาให้สิทธิในสิทธิบัตร การมีสำนักงานสิทธิบัตรยุโรปนี้จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการขอความคุ้มครองทางสิทธิบัตร

๑๐. The Federal Patent Court of the Federal Republic of Germany (München : Public Relations Office of the Federal Patent Court, 1993).

ทำให้การให้สิทธิเป็นไปตามระบบเดียวกัน และบังคับสิทธิได้สะดวก การให้ที่จะมีระบบตรวจสอบที่เข้มงวดไม่เพียงแต่การลงทะเบียนเหมือนประเทศอื่น ทำให้ลดการลอกเลียนแบบ มีการประสานงานในเรื่องข้อมูล การบังคับใช้กฎหมาย สิทธิบัตรเป็นผลมากขึ้น ทำให้ได้ทราบเทคโนโลยีใหม่ มีการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของเทคนิคและตลาด ป้องกันการลอกเลียนแบบ^{๑๑}

สถาบันแม็กพลัง

(Max-Planck-Institute)

สถาบันแม็กพลัง (Max-Planck-Institute) เป็นสถาบันค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยทรัพย์สินทางปัญญา คือ เป็นหน่วยงานอิสระ สร้างขึ้นเพื่อทำการส่งเสริมความรู้ให้มนุษยชาติ โดยวิจัยเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง สังคม

มีคณะกรรมการ หน่วยงานต่างๆ ภายใต้สถาบัน มีสาขาประมาณ ๕๐ คณะ ซึ่งในส่วนของทรัพย์สินทางปัญญาก็เป็นส่วนหนึ่ง มีสำนักงานกระจายตามที่ต่างๆ^{๑๒}

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ในคดีแพ่งประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีศาลประจำจังหวัดหรือมลรัฐ (Court Per Canton) ซึ่งในบางแห่งมีศาลพาณิชย์ (Commercial Courts) ทำการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งในความหมายอย่างกว้างอาจถือได้ว่าเป็นศาลชำนาญพิเศษทางทรัพย์สินทางปัญญา ผู้พิพากษาประจำศาลต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ แต่ถ้าในศาลแพ่งไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ไม่มีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษในศาลนี้^{๑๓}

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก [World Intellectual Property Organization (WIPO)]

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก [World Intellectual Property Organization (WIPO)] เป็นหน่วยงานหนึ่งของ United Nations

๑. มีวัตถุประสงค์ที่จะให้การสนับสนุนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั่วโลก โดยได้รับความร่วมมือจาก

๑๑. The European Patent Office (Munich : Directorate Public Relations, 1993).

๑๒. Max-Planck Institut für ausländisches und internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht (Rosenheim : Wendelstein-Druck GmbH & Co.),

๑๓. Swiss Federal Intellectual Property Office, Berne, Switzerland.

ประเทศต่างๆ และองค์กรต่างๆ

๒. ให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทรัพย์สินทางปัญญาต่างๆ เป็นสถาบันที่จะให้การสนับสนุนการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาทั่วโลก ให้มีสนธิสัญญาใหม่และกฎหมายใหม่ ให้ความรู้ทางเทคนิคแก่ประเทศกำลังพัฒนา ฯลฯ สำนักงานใหญ่อยู่ที่เจนีวา^{๑๔}

ประเทศเบลเยียม

ประเทศเบลเยียมไม่มีศาลชั้นอุทธรณ์ที่จะพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญา ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ แต่มีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษสำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญา คือ Descriptive Seizure เป็นการให้อำนาจแก่ผู้เชี่ยวชาญซึ่งแต่งตั้งโดยศาลให้เข้าไปในพื้นที่ที่เกิดกรณีพิพาทกัน^{๑๕}

การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศระดับโลกในปัจจุบัน

การเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย
ความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (The General Agree-

ment on Tariffs and Trade : GATT) หรือ แกดต์ เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ทางการค้า เพื่อให้ประเทศที่เป็นภาคีได้ใช้มาตรการทางการค้าที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของแกดต์ เพื่อให้ระบบการค้ามีความเป็นระเบียบและเป็นธรรมแก่ประเทศต่างๆ มีประเทศสมาชิกจำนวน ๑๑๗ ประเทศ ประเทศไทยเป็นสมาชิกลำดับที่ ๘๘

ความตกลงแกดต์ระบุให้ประเทศภาคีร่วมกันเจรจาการค้า โดยมีเป้าหมายให้การการค้าดำเนินไปอย่างเสรี ปราศจากการจำกัดการค้าที่ไม่เป็นธรรมหรือการใช้มาตรการปิดเบือนกลไกตลาด นับแต่แกดต์มีผลบังคับตั้งแต่ปี ๒๕๑๐ ถึงปี ๒๕๒๕ มีการเจรจาการค้ามา ๗ ครั้ง

ในปี ๒๕๒๕ ประเทศภาคีแกดต์ตกลงเจรจาการค้าครั้งที่ ๘ ที่ประเทศอุรุกวัย เรียกว่า การเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย และได้ปิดรอบการเจรจาลงในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๖ ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ความตกลงที่เป็นผลของการเจรจามีผลบังคับบราวกลางปี ๒๕๓๘ ซึ่งประเทศไทยก็ต้องพิจารณาว่าจะต้องแก้ไขกฎหมายเดิมออกกฎหมายใหม่เพียงใด

๑๔. World Intellectual Property Organization (Geneva : WIPO, 1994).

๑๕. Administratie van de Handel, Brussel, Belgium.

เพื่อให้สอดคล้องกับความตกลงต่างๆ และปฏิบัติตามผลการเจรจา นี้ ในการนี้ได้มีการดำเนินการออกกฎหมายต่างๆ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การการค้าโลก พ.ศ. ๒๕๓๗ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดพิทักษ์อัตราศุลกากร พ.ศ. ๒๕๓๐ (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อที่จะเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก

ความตกลงของการเจรจาอบอุรุกวัย

๑. ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (Agreement on Establishing the World Trade Organization) เพื่อปรับปรุงกลไกทำงานของแกตต์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อการเจรจาอบอุรุกวัยขยายขอบเขตของความตกลงให้รวมถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าบริการ จึงยกฐานะของแกตต์เป็นองค์การการค้าโลก (World Trade Organization) เป็นองค์กรระหว่างประเทศในระดับเดียวกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เพื่อควบคุมการใช้มาตรการการค้าของประเทศสมาชิกทั้งหลาย โดยมีเป้าหมายให้การแข่งขันในตลาดโลกเป็นไปอย่างถูกต้องเป็นธรรมยิ่งขึ้น และจะมี

การใช้กลไกอย่างเดียวกันในทุกความตกลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขบวนการยุติข้อพิพาททางการค้า วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๘ ประเทศต่างๆ ที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกจะให้สัตยาบัน องค์การการค้าโลกตั้งอยู่ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

๒. ความตกลงว่าด้วยสินค้า

เกษตร (Agreement on Agriculture) เพื่อให้มีการปฏิรูปภาคเกษตรในประเทศภาคีทุกประเทศ โดยมีการวางระเบียบกฎเกณฑ์ทางการค้า เพื่อให้มีการลดมาตรการจำกัดการนำเข้า และลดการอุดหนุนภาคเกษตรที่บิดเบือนการค้า ทุกประเทศมีข้อผูกพันในการลดมาตรการจำกัดการนำเข้า ลดการอุดหนุนภายในลดการอุดหนุนการส่งออก กำหนดข้อยกเว้นในเรื่องการอุดหนุนภาคเกษตร โดยให้ความยืดหยุ่นเป็นพิเศษสำหรับประเทศกำลังพัฒนา หลังจากใช้บังคับ ๕ ปี ประเทศภาคีจะเจรจาว่าจะยังคงให้มีการปฏิรูปภาคเกษตรต่อไปหรือไม่ หรือจะเปลี่ยนแปลงสิ่งใด

๓. ความตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเสื้อผ้า (Agreement on Textiles and Clothing) ในระยะ ๒๐ ปีที่ผ่านมาการค้าสิ่งทออยู่ภายใต้ความตกลง MFA ทำให้ประเทศนำเข้าจำกัดการนำเข้าสิ่งทอ

ทำให้ประเทศส่งออกไม่สามารถแข่งขันอย่างเสรี การเจรจาจัดทำแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้การค้าสิ่งทอกลับเข้าอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของแกตต์ เพื่อให้การค้าสิ่งทอเป็นไปอย่างเสรี เปิดโอกาสให้ประเทศนำเข้าปรับตัวได้

๔. ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและการค้าสินค้าปลอมแปลง (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, Including Trade in Counterfeit Goods) เติมกฎเกณฑ์มาตรฐานการคุ้มครองและการบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญากรุงเบิร์น อนุสัญญากรุงปารีส และอนุสัญญากรุงโรม ซึ่งไม่เข้มงวดและไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกน้อย และสมาชิกของแต่ละอนุสัญญาไม่เท่ากัน เกิดปัญหาในการให้ความคุ้มครองสิทธิระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการยุติข้อพิพาท ประเทศใหญ่ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งสูญเสียผลประโยชน์จึงหันมาใช้กฎหมายภายในประเทศของตนเพื่อยุติข้อพิพาทโดยบีบบังคับประเทศเล็กๆ ปฏิบัติตาม เช่น การใช้มาตรา ๓๐๑ ของประเทศสหรัฐอเมริกา

เพื่อตอบโต้การค้า ทำให้เกิดความปั่นป่วนทางการค้า ประเทศภาคีจึงกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องขอบเขตและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิโดยเฉพาะ กำหนดให้มีมาตรการป้องกันหรือบรรเทาผลกระทบจากการคุ้มครอง เช่น การบังคับให้ออกใบอนุญาตใช้สิทธิ การเพิกถอนสิทธิ บังคับห้ามประเทศภาคีใช้มาตรการฝ่ายเดียว โดยให้ใช้กลไกการยุติข้อพิพาทระหว่างประเทศแทน

สาระสำคัญของความตกลง

๑. มาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่างๆ

๑.๑ สิทธิบัตรการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์

๑.๒ เครื่องหมายการค้า

๑.๓ ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง

๑.๔ การออกแบบวงจรรวม

๑.๕ ชื่อทางภูมิศาสตร์

๑.๖ ความลับทางการค้า

๒. มาตรการคุ้มครองสิทธิ (Enforcement)

๕. ความตกลงว่าด้วยมาตรการด้านสุขอนามัย (Agreement on Sanitary and Phytosanitary Measures) เดิมไม่มีกฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ ทำให้บางประเทศใช้

เป็นเครื่องมือกีดกัน หรือกีดกันทางการค้า

๖. ความตกลงว่าด้วยระเบียบการออกใบอนุญาตนำเข้า (Agreement on Import Licensing Procedures) ให้ไม่มีการใช้ประโยชน์จากระเบียบการออกใบอนุญาตนำเข้าขัดต่อกฎระเบียบและพันธกรณีของแกตต์ ๑๙๙๔ ไม่ใช้ระเบียบกีดกันการค้าระหว่างประเทศ การใช้ใบอนุญาตแบบอัตโนมัติจะต้องมีจุดประสงค์ที่แน่นอน ไม่เป็นการจำกัดทางการค้า ใบอนุญาตแบบไม่อัตโนมัติต้องไม่สร้างภาระเกินกว่าจำเป็นต่อการบริหารมาตรการต้องชัดเจนและคาดการณ์ได้

๗. ความตกลงว่าด้วยกฎของแหล่งกำเนิดสินค้า (Agreement on Rules of Origin) กำหนดแบบฟอร์มและกฎเกณฑ์ต่างๆ คือ ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าให้เป็นแบบเดียวกัน

๘. ความตกลงว่าด้วยการประเมินราคาเพื่อการศุลกากร (Agreement on Implementation of Article VII of the GATT 1994) กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ความถูกต้องของราคาตามใบแจ้งหนี้อยู่ที่ผู้นำเข้า

๙. ความตกลงว่าด้วยการตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก (Agree-

ment on Preshipment Inspection) ให้เป็นมาตรฐานสากล ไม่ก่อให้เกิดความล่าช้าแก่ผู้ส่งออกทางอ้อม

๑๐. ความตกลงว่าด้วยมาตรการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Investment Measures) เพื่อไม่ให้ใช้มาตรการลงทุนมีผลเป็นการจำกัดและบิดเบือนการค้าระหว่างประเทศ

๑๑. ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Agreement on Technical Barriers to Trade) ให้กฎข้อบังคับทางเทคนิคและมาตรฐานการผลิตตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่อการค้าต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้า

๑๒. ความตกลงว่าด้วยการดำเนินการตามมาตรา VI ของแกตต์ หรือความตกลงตอบโต้การทุ่มตลาด (Agreement on Implement of Article VI of GATT 1994) แก้ระเบียบให้ชัดเจน นำไปปฏิบัติใช้ได้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประเทศผู้ใช้มาตรการนี้ และประเทศผู้ส่งออก ซึ่งได้รับผลจากมาตรการต่อต้านการทุ่มตลาด

๑๓. ความตกลงว่าด้วยการอุด

หนุนและมาตรการตอบโต้การอุดหนุน (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures) ปรับปรุงแก้ไขความตกลงให้ชัดเจนขึ้น โดยจัดประเภทการอุดหนุนไว้ให้ถือปฏิบัติ กำหนดหลักเกณฑ์การไต่สวนเพื่อตอบโต้สินค้านำเข้าที่มีการอุดหนุน

๑๔. ความตกลงว่าด้วยมาตรการคุ้มกัน (Agreement on Safeguards) กำหนดขอบเขตและมาตรฐานการใช้มาตรการคุ้มกันให้ชัดเจนและเป็นธรรมยิ่งขึ้น กำหนดหลักเกณฑ์ชัดเจนความเสียหายและการตอบโต้จากการใช้มาตรการดังกล่าวที่ไม่สอดคล้องกับความตกลง

๑๕. ความตกลงว่าด้วยการยุติกรณีพิพาท (Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes) เปลี่ยนแปลงระเบียบกฎเกณฑ์ของกระบวนการยุติกรณีพิพาทให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๑๖}

มาตรา ๓๐๑ แห่งกฎหมายการค้า (The Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988) ของประเทศสหรัฐอเมริกา กับ ประเทศไทย

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เรียกร้องให้ประเทศไทยแก้ไขปรับปรุงการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในเรื่องสิทธิบัตรยา การบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ และเครื่องหมายการค้า ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๙-๒๕๓๑ ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการภายใต้กฎหมายการค้าในส่วนที่เกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) เพื่อกดดันประเทศไทยในเรื่องนี้ และเพิกถอนสิทธิดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๒ สำหรับสินค้าส่งออกของไทยจำนวน ๘ รายการ เป็นมูลค่าส่งออกปี พ.ศ. ๒๕๓๑ จำนวน ๑๖๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ หลังจากที่ประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศใช้กฎหมายการค้าใหม่ (The Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988) ประเทศสหรัฐอเมริกาจัดให้ประเทศไทยอยู่ในบัญชีรายชื่อประเทศที่ถูกจับตามอง (Priority Watch List : PWL) ซึ่งไม่ได้เป็นข้อกำหนดในกฎหมายการค้า ไม่มีผลในการสอบสวนเป็นเพียงการข่มขู่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดให้ประเทศไทยอยู่ในบัญชีประเทศเป้าหมายเร่งด่วน

๑๖. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, การเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยและผลกระทบต่อเศรษฐกิจ (กรุงเทพมหานคร : สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๗), หน้า ๑.

(Priority Foreign Countries : PFC) เป็นการกำหนดตามกฎหมาย ได้มีการสอบสวนและหาข้อสรุป ทั้งนี้ ได้กล่าวหาประเทศไทย คือ

๑. ความล้มเหลวในการปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมเพลง ภาพยนตร์ และคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา

๒. ไม่ให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรอย่างเพียงพอ คือ ไม่คุ้มครองผลิตภัณฑ์ยา รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขการบังคับใช้สิทธิบัตรไว้กว้างเกินไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ประเทศสหรัฐอเมริกา ยังกำหนดให้ประเทศไทยเป็น PFC เป็นปีที่สอง

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๕ ประเทศไทยได้พยายามเจรจาในระดับต่างๆ ทั้งในระดับรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง เจ้าหน้าที่ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้ตั้งคณะกรรมการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาขึ้น มีปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน คณะทำงานได้พิจารณากำหนดแนวทางการเจรจาและแก้ไขปัญหากการละเมิดลิขสิทธิ์ในทรัพย์สินทางปัญญากับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเน้นเรื่องลิขสิทธิ์

ได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้คุ้มครองถึงเครื่องหมายบริการ เครื่องหมายร่วม และเครื่องหมายรับรอง ปรับปรุงขั้นตอนการจดทะเบียนและบทลงโทษให้เหมาะสม แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้คุ้มครองผลิตภัณฑ์ยา อาหาร เครื่องดื่ม และเครื่องจักรกลเกษตร ขยายเวลาการคุ้มครองจาก ๑๕ ปี เป็น ๒๐ ปี เป็นต้น คณะรัฐมนตรีได้ปรับปรุงและจัดตั้งหน่วยงานใหม่เพื่อดูแลเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา คือ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ กรมตำรวจ กองคดีเศรษฐกิจ และทรัพยากร สำนักงานอัยการสูงสุด กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๓๖ ประเทศสหรัฐอเมริกาแจ้งว่า จะประกาศให้ประเทศไทยอยู่ในบัญชีประเทศที่จะต้องจัดการโดยเร่งด่วน (Priority Foreign Countries : PFC) ตั้งแต่วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๓๖ โดยให้รัฐบาลไทยดำเนินการตามข้อเรียกร้องภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๓๖ และได้ประกาศให้ประเทศไทยอยู่ในบัญชี PFC เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๓๖ จากนั้นได้มีการเจรจาระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดย

ประเทศสหรัฐอเมริกาตกลงจะถอนประเทศไทยออกจาก PFC หากปฏิบัติตามข้อเรียกร้อง ซึ่งคณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติให้ปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของประเทศสหรัฐอเมริกา ให้มีการปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าต่อไปอย่างต่อเนื่อง และขยายการปราบปรามให้คลุมถึงการละเมิดการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ให้ลดภาษีศุลกากรฟิล์มภาพยนตร์ที่ถ่ายและล้างแล้วจากต่างประเทศ ให้แก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญากรุงเบิร์น ฉบับแก้ไข ณ กรุงปารีส และร่างความตกลงการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา (TRIPS) รวมทั้งมาตรฐานสากลอื่นๆ ให้แก้ไขแนวปฏิบัติในเรื่องการอนุญาตบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตร (Compulsory Licensing) และให้จำกัดอำนาจคณะกรรมการสิทธิบัตรยาในเรื่องการให้ข้อมูลยา ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ประเทศสหรัฐอเมริกาถอดประเทศไทยออกจากบัญชี PFC และในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้ถอดออกจากรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามองใกล้ชิด (PWL) ขณะนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการเจรจาให้สหรัฐอเมริกายกเลิกมาตรการ

ได้กฎหมายการค้าในส่วนที่เกี่ยวกับการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) ซึ่งประสบความสำเร็จไปบางส่วนแล้ว”

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในประเทศไทย

กระทรวงยุติธรรมเห็นความสำคัญในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ จึงได้บรรจุโครงการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศไว้ในแผนพัฒนาศาลและกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙ นอกจากนี้คณะรัฐมนตรีโดยนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ ข้อ ๑.๘ ปรับปรุงและเร่งรัดการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน โดยจะเน้นการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาพิพากษา อรรถคดีและการบังคับคดีให้มีประสิทธิภาพรวดเร็ว และเป็นธรรม ตลอดจนเร่งรัดพัฒนาข้าราชการตุลาการให้มีความชำนาญในอรรถคดีตามสภาพของปัญหาในทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมการจัดตั้งศาล

๑๗. กองการค้าพหุภาคี กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, ปัญหามาตรา ๓๐๑ (๒๕๓๖).

เฉพาะด้าน ทั้งจะส่งเสริมสถาบันตุลาการให้มีเกียรติ ศักดิ์ศรี สามารถดำรงอำนาจอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี และเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาแนวทางในการจัดตั้งและรูปแบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เพื่อพิจารณาแนวทางและรูปแบบของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่จะตั้งขึ้นในประเทศไทย ขณะนี้คณะกรรมการดังกล่าวดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ....เสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวและจะดำเนินการเพื่อออกเป็นกฎหมายต่อไป

รูปแบบและวิธีพิจารณาคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าประเทศต่างๆ มีวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศแตกต่างกัน

กันไปตามระบบกฎหมาย สภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ ดังนั้น ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยที่จะต้องมียุทธวิธีที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทยด้วย

ในประเทศไทยศาลต่างๆ รวมทั้งศาลชำนาญพิเศษ เช่น ศาลภาษีอากร ศาลเยาวชนและครอบครัว และศาลแรงงานต่างก็สังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรม ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศก็ควรที่จะต้องสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรมด้วย โดยให้เป็นศาลชั้นต้นที่เริ่มคดี นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว กระทรวงยุติธรรมยังมีความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร คือ ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่จะมาปฏิบัติงาน และสามารถฝึกอบรมให้ผู้พิพากษาประจำศาลซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้มีความรู้ความชำนาญในกฎหมายพิเศษได้ ให้ศาลนี้มีอำนาจพิจารณาคดีทั้งในส่วนคดีแพ่งและคดีอาญา เนื่องจากการกระทำละเมิดต่อทรัพย์สินทางปัญญามีความเกี่ยวพันทั้งในส่วนแพ่งและอาญามาก ทั้งมีการดำเนินคดีในส่วนอาญามากกว่าในส่วนแพ่ง และ

ตามมาตรา ๔๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติว่า ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลจะต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาส่วนอาญา ดังนั้น หากในคดีอาญาไม่ได้รับการพิจารณาโดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสมแล้ว ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่งซึ่งจำต้องถือตามคำพิพากษาในส่วนคดีอาญาก็เป็นอันไร้ประโยชน์ในการที่จะมีผู้พิพากษาและวิธีพิจารณาคดีที่จะเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง ศาลนี้ควรเป็นศาลที่พิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศด้วยเพราะนอกจากเป็นการสมควรที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์คนไทยแล้ว การให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ชาวต่างชาติที่นำผลงานเข้ามาในประเทศอันเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ จะเป็นการสนับสนุนให้มีผู้นำเทคโนโลยีใหม่เข้ามามากขึ้น ทำให้สังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความเจริญ นอกจากนี้ ในปัจจุบันเศรษฐกิจของโลกเข้าสู่เศรษฐกิจที่ไร้พรมแดน มีการค้าขายระหว่างประเทศมากขึ้น บริษัทในประเทศไทยจะกลายเป็นบริษัทข้ามชาติ เมื่อเกิดกรณีพิพาทการตัดสินคดีประเภทนี้ไม่ใช่เพียงแต่ตัดสินว่าใครผิดใครถูกเท่านั้น แต่

ยังต้องคำนึงถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจการเมือง กฎหมาย และความตกลงระหว่างประเทศด้วย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้ผู้พิพากษาที่มีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นผู้พิจารณาคดีโดยใช้วิธีพิจารณาที่เหมาะสมเช่นเดียวกัน

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศควรมีอำนาจพิจารณาคดีความผิดทางอาญาตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร การทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๗๕ คดีพิพาททางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร และคดีพิพาทตามสัญญาถ่ายถอดเทคโนโลยี คดีพิพาททางแพ่งเนื่องมาจากการทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๗๕ คดีพิพาททางแพ่งเกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสินค้า ตราสารการเงิน และคดีพิพาทเกี่ยวกับการให้บริการระหว่างประเทศ การให้สินเชื่อและบริการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกับสัญญาการค้าระหว่างประเทศ การเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต การส่งเงินเข้ามาในราช

อาณาจักรหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร
ทรัพย์สิน การให้ประกันเกี่ยวกับกิจการ
ค้าดังกล่าว การบังคับตามคำชี้ขาดของ
อนุญาโตตุลาการเกี่ยวกับคดีพิพาทเรื่อง
การค้าระหว่างประเทศ กฎหมายว่าด้วย
การกักเรือ การทุบตลาด การอุดหนุนการ
ส่งออกซึ่งสินค้าหรือบริการ และเขตการ
ค้าเสรี และคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่มี
กฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลนี้
โดยไม่รวมคดีที่อยู่ในอำนาจของศาล
เยาวชนและครอบครัว

ให้มีทั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาล
ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง
ประเทศภาค ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ
การค้าระหว่างประเทศจังหวัด แผนกคดี
ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง
ประเทศในศาลจังหวัด โดยขณะที่ยังไม่
เปิดทำการศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ
การค้าระหว่างประเทศภาค ศาลทรัพย์สิน
ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
จังหวัด แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและ
การค้าระหว่างประเทศในศาลจังหวัด ก็ให้
ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
ระหว่างประเทศกลางมีอำนาจพิจารณาคดี
ทั่วราชอาณาจักรได้ โดยให้ยื่นคำฟ้องต่อ
ศาลจังหวัดที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขต

ศาล หรือต่อศาลจังหวัดที่มูลคดีเกิดขึ้นใน
เขตศาล ศาลแห่งท้องที่ที่ความผิดเกิด
อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิด หรือจำเลยมีที่อยู่
ถูกจับ หรือเจ้าพนักงานทำการสอบสวน
จำเลย ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการ
ค้าระหว่างประเทศกลางจะออกไปนั่ง
พิจารณาที่ศาลดังกล่าว หรือกำหนดให้นั่ง
พิจารณาที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ
การค้าระหว่างประเทศกลางก็ได้ หรือให้
ศาลนั้นดำเนินกระบวนการพิจารณาที่มีใช้
เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีก็ได้
การขอหมายขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้อยู่
ในอำนาจของศาลนั้นๆ

ให้มีผู้พิพากษาและผู้พิพากษา
สมทบประจำศาลทรัพย์สินทางปัญญาและ
การค้าระหว่างประเทศชั้นต้น โดยผู้พิ
พากษาจะแต่งตั้งจากราชการตุลาการที่
มีความรู้ในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาหรือ
การค้าระหว่างประเทศ ส่วนผู้พิพากษา
สมทบจะแต่งตั้งจากบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ
ทางทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้า
ระหว่างประเทศ โดยองค์คณะพิจารณาคดี
ประกอบด้วย ผู้พิพากษา ๒ คน และผู้พิ
พากษาสมทบ ๑ คน การทำคำพิพากษา
หรือคำสั่งให้บังคับโดยเสียงข้างมาก

วิธีพิจารณาคดีก็ให้มีวิธีพิจารณา
เป็นพิเศษ เช่น ให้มีการสืบพยานหลักฐาน

ไว้ก่อน ให้ยึดหรืออายัดเอกสารหรือวัตถุที่จะใช้เป็นพยานหลักฐาน ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางโดยอนุมัติประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน ศาลสามารถให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นประกอบการพิจารณาได้ ในคดีแพ่งคู่ความสามารถแต่งตั้งบุคคลอื่นให้รับคำคู่ความหรือเอกสารแทนตนได้ ให้ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายระยะเวลาได้ การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา ให้มีการจัดตั้งแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในศาลฎีกา เพื่อพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ^{๑๔}

สังคมได้เห็น ได้ใช้ และได้รับประโยชน์จากวัตถุที่มีลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และสิทธิในเครื่องหมายการค้า อันเป็นผลงานอันเกิดจากสติปัญญาความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ผู้สร้างสรรค์ผลงานดังกล่าวจึงมีสิทธิที่จะหวงกันไม่ให้ผู้ใดใช้ประโยชน์จากวัตถุดังกล่าวโดยมิได้

รับความยินยอมก่อน จึงมีความเป็นธรรมที่จะต้องให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านี้ นอกจากนี้ ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว มีการค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น คดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นคดีที่มีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับเทคนิคอย่างสูง ส่วนคดีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศนั้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ความเกี่ยวพันระหว่างการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความตกลงและกฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ ไม่เพียงแต่พิจารณาว่าใครผิดใครถูกเท่านั้น ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ทำให้คดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาจากผู้พิพากษาผู้มีความรู้ความชำนาญ และเข้าใจในสภาพปัญหาต่างๆ อีกทั้งต้องมีวิธีพิจารณาคดีที่สะดวก รวดเร็ว เหมาะสมที่จะเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศต่างๆ ได้มีการพัฒนาการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมาช้านานแล้ว และถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนา

๑๔. คณะกรรมการพิจารณาแนวทางในการจัดตั้งรูปแบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ.

ห้ความคุ้มครองในเรื่องดังกล่าวให้
ยวมกับนานอารยประเทศ การจัด
ตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
ระหว่างประเทศจะเป็นการตอบสนอง
ความต้องการนี้ได้ เพราะนอกจากจะ
เป็นการให้ความคุ้มครองคู่ความที่เป็น
คนไทยและคนต่างชาติให้ได้รับความ

เป็นธรรมแล้ว ยังเป็นการคุ้มครองสังคม
ทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับ
จากทั่วโลก และทำให้ประเทศต่างๆ
ต้องการติดต่อค้าขายกับประเทศไทย
นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาสู่ประเทศไทย
อันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
ของประเทศ

ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าและการค้าสินค้าปลอมแปลง
(Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
Including Trade in Counterfeit Goods)

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

1.1 แต่เดิมกฎเกณฑ์มาตรฐานการคุ้มครองและการบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญากรุงเบอร์ลิน อนุสัญญากรุงปารีส และอนุสัญญากรุงโรม เป็นต้น ไม่เข้มงวดและไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ประเทศต่าง ๆ เข้าเป็นสมาชิกน้อยและสมาชิกของแต่ละอนุสัญญาที่ไม่เท่ากัน จึงเกิดปัญหาการใช้ความคุ้มครองสิทธิระหว่างประเทศโดยเฉพาะการยุติข้อพิพาท ประเทศใหญ่ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งสูญเสียผลประโยชน์ดังกล่าวจึงหันมาใช้กฎหมายภายในประเทศของตนเพื่อยุติข้อพิพาท โดยการบีบบังคับให้ประเทศเล็ก ๆ ปฏิบัติตาม เช่น การเข้ามาตรา 301 ของสหรัฐฯ เพื่อตอบโต้การค้า เป็นต้น เหล่านี้ได้ก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการค้า

1.2 ดังนั้น ประเทศภาคีจึงได้กำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องขอบเขตและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิโดยเฉพาะ การเข้ามาตราการ ณ จุดนำเข้าส่งออก กำหนดให้มีมาตรการป้องกันหรือบรรเทาผลกระทบจากการคุ้มครอง เช่น การบังคับให้ออกใบอนุญาตใช้สิทธิ การเพิกถอนสิทธิ รวมทั้งบังคับห้ามประเทศภาคีเข้ามาตราการฝ่ายเดียว โดยให้ใช้กลไกการยุติข้อพิพาทระหว่างประเทศแทน

2. สาระสำคัญของความตกลง

2.1 มาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่าง ๆ

2.1.1 สิทธิบัตรการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์

(1) ให้การคุ้มครองการประดิษฐ์สำหรับเทคโนโลยีทุกสาขา รวมทั้งผลิตภัณฑ์ยา เครื่องจักรกลการเกษตร ยกเว้นไม่ให้ความคุ้มครองสำหรับการประดิษฐ์บางอย่าง เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ (รวมทั้งสัตว์และพืช) เป็นต้น

(2) กำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับให้ออกใบอนุญาตให้ใช้สิทธิ

2.1.2 เครื่องหมายการค้า

(1) ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าและเครื่องหมายบริการ

(2) กำหนดมาตรการคุ้มครองเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย

2.1.3 ลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง

(1) ให้ความคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์และงานฐานข้อมูลใน
ฐานงานวรรณกรรม

(2) สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ รวมถึงสิทธิในการให้เข้าต้นฉบับหรือ
สำเนางานภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง และโปรแกรมคอมพิวเตอร์

(3) คุ้มครองสิทธิของนักแสดง

2.1.4 การออกแบบวงจรรวม

(1) ให้การคุ้มครองการออกแบบวงจรรวม กำหนดลักษณะการ
คุ้มครองรวมทั้งข้อจำกัดสิทธิ

(2) กำหนดมาตรการป้องกันผลกระทบ โดยให้รัฐสามารถให้การออกแบบวงจรรวมเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการค้า หรือเพื่อเยียวยาการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม

2.1.5 ชื่อทางภูมิศาสตร์

(1) ให้การคุ้มครองชื่อทางภูมิศาสตร์ เช่น ชื่อประเทศหรือท้องที่
ต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงแหล่งที่มาของสินค้า

(2) กำหนดมาตรการในการให้ความคุ้มครอง

2.1.6 ความลับทางการค้า

(1) กำหนดลักษณะและขอบเขตของความลับทางการค้าที่ได้รับการ
คุ้มครอง

(2) กำหนดสิทธิของเจ้าของความลับทางการค้า และมาตรการในการ
การให้ความคุ้มครอง

2.2 มาตรการคุ้มครองสิทธิ (Enforcement)

2.2.1 กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองสิทธิ เช่น ประเทศภาคีจะจัดกลไกและการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมแก่คู่กรณี

2.2.2 กำหนดลักษณะของมาตรการเยียวยาต่าง ๆ สำหรับเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิ เช่น ค่าสินไหมทดแทน ค่าศาลห้ามมิให้กระทำละเมิดรวมทั้งมาตรการอื่น ๆ เช่น การริบ ยึด หรือทำลายทรัพย์สินที่ใช่ หรือเป็นผลจากการละเมิด

2.2.3 กำหนดมาตรการ ณ จุดนำเข้าส่งออก โดยเฉพาะวิธีการกักสินค้าที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

จัดทำโดย ฝ่ายบริการคั่นคว่ำ หอสมุดรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 244-1318-21 โทรสาร 244-1322